

ပြည်ထောင်စု
တော်လှန်ရေး
ပြန်လှည့်ရေး

ပြည်ထောင်စု
16

ဒုတိယအကြိမ်

mgjpe.com

မင်းသိင်္ခ

လိနင်ရဲ့ ကရပ်ကာရာတို့ဟာ တော်လှန်ရေးမြေအောက်လုပ်ငန်းတွေ လှုပ်ရှားစဉ် တွေ့ဆုံပြီး
 မှူးစာဆုံခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မချစ်လင်စာအုပ်ဟာ လိနင်အကြောင်းဆိုပေမဲ့ လိနင်ရဲ့
 နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု၊ တော်လှန်ရေးမြေအောက်လုပ်ငန်းလှုပ်ရှားမှုတွေရဲ့ သမိုင်းကြောင်းဖြစ်နေတာကို
 တွေ့ရပါမယ်။ ကရပ်ကာရာက သူမနှင့်လိနင် တွေ့ဆုံတဲ့အချိန်ကစပြီး ရေးသားထားတာဖြစ်လို့
 ၁၈၉၄ ခုမှ ၁၉၀၈ ခုထိ ပါဝင်ပြီး လိနင်ရဲ့ ငယ်အကြောင်းတွေတော့ မပါပါဘူး။
 လိနင်ဟာ ပြည်သူတွေအကြောင်း လေ့လာတယ်။ နိုင်ငံရေးအယူအဆတွေကို လေ့လာတယ်။
 စာတွေရေးတယ်။ နယ်နှင့်ဒဏ်ခံရပြီးနောက် လိနင်ဟာ ဂျာမနီ၊ လန်ဒန်တို့ကို ထွက်ခွာသွားတယ်။
 တော်လှန်ရေးအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်တဲ့ သတင်းစာ ထုတ်ဝေတယ်။ ပြည်တွင်းပျံ့နှံ့အောင်
 ဖြန့်ချိတယ်။ နောက် ကွန်မြူနစ်ပါတီဟာ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားတယ်။ ဘော်ရိုဗစ်နှင့် ဗင်ရိုဗစ်။
 နောက်ပိုင်း မကျေနပ်မှုတွေ တိုးပွားလာပြီး တော်လှန်ရေးအရှိန် ရင့်မှည့်လာတဲ့အချိန်
 လိနင်ဟာ ပြည်တွင်းကို ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာတယ်။
 နောက် ဖမ်းဆီးမှုတွေ စိပ်လာလို့ ဖင်လန်နိုင်ငံဘက် ထွက်သွားရပြန်တယ်။
 စာအုပ်က ပထမတွဲပါ။ ဒုတိယတွဲမျှော်လို့ဆိုပေမဲ့ ထွက်ရှိမလာခဲ့ပါဘူး။

ISBN9789997110169

9 789997 110169
2,000.00KS

ကျွန်ုပ်တို့၏ ရုပ်နှိပ် (ပထမတွဲဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယတွဲ မထွက်ရှိပြီဖြစ်ပါ။)

ပန်းချီ - ကိုကိုနိုင်

စာမျက်နှာ ၁၉၇ + မျက်နှာ ၁၆ စင်တီ x ၁၈.၅ စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ၈၅၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း

ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း

၂၀၁၈၊ ဩဂုတ်လ၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ အုပ်စု ၅၀၀၊

၁၉၄၁ နဂါးနီထုတ် ပထမအကြိမ်

ရောင်းစွဲ ၂၀၀၀ ကျပ်

email: skccph@gmail.com ; P.O.Box: 705

www.facebook.com/SKCCmyanmarbook

www.skccmyanmarbook.com

စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်

ကျွန်မချစ်လင် ရုပ်နီ

ဒုတိယအကြိမ်၊ ၂၀၁၈

နှစ်ပေါင်း ၈၀ ဝန်းကျင်ရှိ နဂါးနီစာအုပ်များကို
 ပြန်လည်စီစဉ်ရိုက်နှိပ်ကြသည်အခါ စာရေးသူ ဘာသာပြန်သူတို့၏
 ကျန်ရစ်သူ မိသားစုဝင် မှပိုင်ရှင်များအား ရနိုင်သ၍ ဆက်သွယ်ကာ
 ခွင့်တောင်းခံခြင်း၊ ဉာဏ်ပူဇော်ခပေးအပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း
 အချို့မှာ ဆက်သွယ်ရ ခက်ခဲခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အခြေအနေအရ
 ဆက်သွယ်ခွင့်တောင်းခံခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့သည့် ကျန်ရစ်သူ မိသားစုဝင်
 စာပေပိုင်ခွင့်ဆက်ခံသူများမှ ခွင့်လွှတ်ပါရန်နှင့်
 ဉာဏ်ပူဇော်ခပေးအပ်လိုပါသဖြင့် စာအုပ်တိုက်သို့
 ကျေးဇူးပြု၍ ဆက်သွယ်ပေးပါရန်
 နူးညွတ်စွာ မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါသည်။

မာတိကာ

နိဒါန်း	က
ကျွန်ုပ်တို့ အာသိသ	ဂ
၁။ စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့တွင်	၁
၂။ နယ်နှင်ခံရစဉ် (၁၈၉၈-၁၉၀၁)	၃၁
၃။ မြူးနစ်မြို့တွင်နေစဉ် (၁၉၀၁-၀၂)	၅၇
၄။ လန်ဒန်မြို့တွင် (၁၉၀၂-၀၃)	၇၉
၅။ ဂျီနီဗာမြို့တွင်း	၁၀၇
၆။ ဒုတိယကွန်ဂရက်အစည်းအဝေး (၁၉၀၃)	၁၀၁
၇။ ဒုတိယကွန်ဂရက်ပြီးသည့်နောက် (၁၉၀၃-၀၄)	၁၂၆
၈။ နိုင်ငံခြား၌နေစဉ် (၁၉၀၅)	၁၄၂
၉။ ပီတာစဘတ်မြို့တွင် (၁၉၀၅)	၁၆၈
၁၀။ စိန့်ပီတာစဘတ်နှင့် ဖင်လန်ပြည်တွင် (၁၉၀၆-၀၇)	၁၇၈
၁၁။ တစ်ဖန် နိုင်ငံခြားရောက်ခြင်း (၁၉၀၇)	၁၉၀

mgyc.com

mgyc.com

ကျွန်မချစ်လင် (၁၉၄၁ ခု)

ဆိုဗီယက် ရုရှားပြည်ထောင်စုခေါင်းဆောင်
လီနင်ရဲ့အကြောင်းကို သူ့ဇနီး ကရပ်ကာရာက ရေး
သားထားတဲ့စာအုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကရပ်ကာရာက
သူမနှင့် လီနင် တွေ့ဆုံတဲ့အချိန်ကစပြီး ရေးသား
ထားတာတွေ့ရတယ်။ ဒါကြောင့် လီနင်ရဲ့ ငယ်
အကြောင်းတွေကို မတွေ့ရှိရ။

စာအုပ်က ၁၈၉၄ ခုမှ ၁၉၀၈ ခုထိ ဖြစ်ရပ်တွေကို
ရေးသားထားတယ်။ အပိုင်း ၇ ပိုင်း ခွဲခြားထား
တယ်။ (၁) ပိတာစဘတ်မြို့ အလုပ်စခန်းတွင်နေစဉ်၊
(၂) နယ်နှင့်ခဲနေရစဉ်၊ (၃) မြူးနစ်မြို့နှင့် လန်ဒန်မြို့
များတွင် သွားရောက်နေထိုင်စဉ်၊ (၄) ဘော်လ်ရှီဗစ်
ပါတီ၏ ဒုတိယမြောက်ကွန်ဂရက် မကျင်းပမီ၊ ကျင်း
ပဆဲနှင့် ၁၉၀၅ ခုနှစ်ထိ၊ (၅) ၁၉၀၅ ခု၌ နိုင်ငံခြား
တွင်ရှိစဉ်၊ (၆) ၁၉၀၅ ခုနှစ် ပိတာစဘတ်မြို့တွင်ရှိ
စဉ်၊ (၇) ၁၉၀၆ ခု နှင့် ၁၉၀၇ ခုနှစ်များ စသည်တို့
ဖြစ်ပါတယ်။

လီနင်ရဲ့ ကရပ်ကာရာတို့ဟာ တော်လှန်ရေးမြေ

အောက်လုပ်ငန်းတွေ လှုပ်ရှားစဉ် တွေ့ဆုံပြီး ဖူးစာဆုံ
 ခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်မချစ်လင်စာ
 အုပ်ဟာ လီနင်အကြောင်းဆိုပေမဲ့ လီနင်ရဲ့ နိုင်ငံရေး
 လှုပ်ရှားမှု၊ တော်လှန်ရေးမြေအောက်လုပ်ငန်းလှုပ်ရှား
 မှုရဲ့ သမိုင်းကြောင်းဖြစ်နေတာကို တွေ့ရတယ်။
 ရုရှားနိုင်ငံဟာ ပဒေသရာဇ် ဇာဘုရင်ရဲ့ အုပ်ချုပ်မှုကို
 ခံနေကြရတယ်။ ဘုရင်နဲ့တကွ ပတ်သက်တဲ့ အပိုင်း
 အဝန်းသာ ချမ်းသာကြွယ်ဝနေပြီး အများစုပြည်သူ
 တွေဖြစ်တဲ့ အလုပ်သမား၊ တောင်သူလယ်သမား
 တွေကတော့ အသက်ရှင်သန်နေထိုင်ဖို့အတွက် အင်
 မတန် ခက်ရာခက်ဆစ် ရုန်းကန်လှုပ်ရှားနေကြရ
 တယ်။ အဲဒီအခြေအနေကို လီနင်တို့က တော်လှန်
 ပြောင်းလဲချင်ကြတာဖြစ်ပါတယ်။

အောင်မြင်တဲ့ တော်လှန်ရေးဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်ဟာ
 ရက်ပိုင်း၊ လပိုင်း၊ နှစ်ပိုင်းအတွင်း တည်ဆောက်နိုင်
 တာ မဟုတ်ပါဘူး။ နှစ်ဆယ်စုချိပြီး ရုန်းကန်လှုပ်
 ရှား တည်ဆောက်ကြရတာဖြစ်တယ်။ ဖမ်းဆီးခံရပြီး
 ထောင်ကျသူကျ၊ သေဒဏ်အပေးခံရသူ ပေးခံရ၊ နယ်
 နှင်ဒဏ် အပေးခံရသူ ပေးခံရဖြစ်ပါတယ်။ ဘဝနဲ့
 အသက်ပေါင်းများစွာ ပေးဆပ်ကြရတယ်။ လီနင်
 လည်း ဆိုက်ဘေးရီးယားကို နယ်နှင်ခံရတာပါပဲ။
 တော်လှန်ရေးသမားဟာ ဘယ်အခြေအနေရောက်
 ရောက် အမြဲတမ်း တော်လှန်ရေးစိတ်ဓာတ် တက်ကြွ
 နေဖို့လိုပါတယ်။

III

လီနင်ဟာ ပြည်သူတွေအကြောင်း လေ့လာ
 တယ်။ နိုင်ငံရေးအယူအဆတွေကို လေ့လာတယ်။
 စာတွေရေးတယ်။ နယ်နှင့်ဒဏ်ခံရပြီးနောက် လီနင်
 ဟာ ဂျာမနီ၊ လန်ဒန်တို့ကို ထွက်ခွာသွားတယ်။
 တော်လှန်ရေးအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်တဲ့ သတင်းစာ
 ထုတ်ဝေတယ်။ ပြည်တွင်း ပျံ့နှံ့အောင် ဖြန့်ချိတယ်။
 နောက် ကွန်မြူနစ်ပါတီဟာ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားတယ်။
 ဘော်ရှီဗစ်နှင့် ဗင်ရှီဗစ်။

လီနင်တို့ နိုင်ငံခြားမှာရှိနေစဉ် ရုရှားပြည်မှာ
 'သွေးခြင်းခြင်းနီသော တနင်္ဂနွေနေ့' အရေးအခင်း
 ဖြစ်ပွားတယ်။ ၁၉၀၅ ခု ဇန်နဝါရီ ၉ ရက်၊ တနင်္ဂနွေ
 နေ့မှာ ခရစ်ယာန်ဘုန်းကြီး ဂပွန်းဦးဆောင်ပြီး အလုပ်
 သမားတွေ ဇာဘုရင်ထံ အသနားခံဖို့ စီတန်းလှည့်
 လည်လာတယ်။ အဲဒီမှာ စစ်တပ်က သေနတ်နဲ့ပစ်
 ပြီး၊ မြင်းတပ်နဲ့နှင်းပါတယ်။ ၂၀၀ ဦးခန့် သေဆုံးပြီး
 ၁၀၀၀ ကျော်ခန့် ဒဏ်ရာရရှိပါတယ်။ မကျေနပ်မှု
 တွေ တိုးပွားလာပြီး တော်လှန်ရေးအချိန်ဟာ ရင့်မှည့်
 လာပါတော့တယ်။

အဲဒီမှာ လီနင်ဟာ ပြည်တွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်
 ရောက်လာတယ်။ နောက် ဖမ်းဆီးမှုတွေ စိပ်လာလို့
 ဖင်လန်နိုင်ငံဘက် ထွက်သွားရပြန်တယ်။

စာအုပ်က ပထမတွဲ။ ဒုတိယတွဲမျှော်လို့ဆိုပေမဲ့
 ဒုတိယတွဲ ထွက်ရှိမလာတော့။

mgyc.com

mgyc.com

နိဒါန်း

လီနင် အသက်ထင်ရှားရှိစဉ်က ဘယ်လိုအခြေအနေတွင်နေ၍ ဘယ်လိုအလုပ်မျိုး လုပ်ခဲ့ရသည်ကို လူတွေသိစေလိုသောဆန္ဒနှင့် လီနင်အကြောင်းကို ရေးသားရပေသည်။

လီနင်အကြောင်းကို ကာလအစဉ်အားဖြင့် ခုနစ်ပိုင်း ပိုင်းခြားအပ်ပေသည်။ ထိုအပိုင်း ခုနစ်ပိုင်းစလုံး ပါဝင်သော နှစ်အပိုင်းအခြားသည်ကား ၁၈၉၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၈ ခုနှစ်တိုင်အောင်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုကာလအပိုင်းအခြားများသည်ကား (၁) ပီတာစဘတ်မြို့တွင် အလုပ်စခန်းတွင်နေစဉ်၊ (၂) နယ်နှင့်ခဲနေရစဉ်၊ (၃) မြူးနစ်မြို့နှင့် လန်ဒန်မြို့များတွင် သွားရောက်နေထိုင်စဉ်၊ (၄) ဘော်(လ်)ရိုဗစ်ပါတီ၏ ဒုတိယမြောက် ကွန်ဂရက်မကျင်းပမီ ကျင်းပဆဲနှင့် ၁၉၀၅ ခုနှစ်အထိ၊ (၅) ၁၉၀၅ ခုနှစ်၌ နိုင်ငံခြားတွင်ရှိစဉ်၊ (၆) ၁၉၀၅ ခုနှစ် ပီတာစဘတ်မြို့တွင်ရှိစဉ်၊ (၇) ၁၉၀၆ ခုနှစ် ၁၉၀၇ ခုနှစ်များ စသည်တို့ဖြစ်ပေ

သည်။

ဤ လိနင်အကြောင်းများကို “သစ္စာ” ဆိုသော သတင်းစာတွင် ပါဖူးချေပြီ။ ၎င်းကို စာတစ်အုပ် အဖြစ် “သစ္စာ” ကပင် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေဖူးပြီးနောက် အစိုးရပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေးဌာနကလည်း တစ်ဖန် ၁၉၂၆ ခုနှစ်တွင် ညွန့်ပေါင်းစာတစ်အုပ်တွင် ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေဖူးပြီ။ ယခုရေးသားအံ့သော စာအုပ်မှာကား လိနင်အကြောင်းကို အကျယ်တဝင့် ရေးသားထား သောစာအုပ်ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့အာသီသ

ကျွန်ုပ်တို့ နဂါးနီစာအုပ်တိုက်မှ လီနင်အတ္ထုပ္ပတ္တိ စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုစာအုပ်မှာ လီနင်၏ ကြိုးပမ်းချက်များနှင့်တကွ ရုရှားပြည် ဘုံ ၀၁၃ မျိုးစေ့ချပုံအဝဝကို ဖော်ပြသည့် စာအုပ်ဖြစ်ကြောင်း။

ဤစာအုပ်တွင် တိုင်းပြည်သစ်ထူထောင်ရေး အတွက် ကြိုးစားရာ၌ မြောက်မြားစွာသော အခက်အခဲများကို ဖော်ပြထားရာ ဤအချက်များမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလှကြောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါးလည်း “ဇွဲ” ကောင်းရန် အရေးကြီးပုံကို ဖော်ပြထားသည်မှာ မှတ်သားဖွယ်ကောင်းလှကြောင်း။

ဤစာအုပ်ကို ဗမာတစ်မျိုးလုံး နိုင်ငံရေး အသိဉာဏ်ကျယ်စေရန် ရည်သန်၍ ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း။

နဂါးနီ

mgyc.com

mgyc.com

အခန်း ၁

စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့တွင်

လီနင်သည် စိန့်ပီတာစဘတ်မြို့သို့ ၁၈၉၃ ခုနှစ် နွေဦးအခါတွင် ရောက်ရှိလာခဲ့ပေသည်။ ပထမ၌ ကျွန်မသည် သူနှင့် လူချင်းမသိပါ။ ဇော်ဂါနယ်မှ မား(ကံစ်)ဝါဒသမားတစ်ယောက်တော့ဖြင့် ရောက်နေလေ ရဲ့ဟု တချို့သောရဲဘော်များက ကျွန်မကို ပြောကြပါသည်။ သူတို့က ရဲဘော်များ အလှည့်ကျဖတ်ရှုရန် “ဈေးနှုန်း” ဆိုသော အကြမ်းရေးစာ တစ်အုပ် ရေးသားထားသည့် ဆောင်းပါးတစ်စောင်ကို ယူလာကြပါ သည်။ ဤစာအုပ်တွင် ပီတာစဘတ်မြို့တွင်ရှိသော မား(ကံစ်)ဝါဒသမား ဟာမင်ကရာဆင်နှင့် ဇော်ဂါနယ်မှလာသော မား(ကံစ်)ဝါဒသမား နှစ် ယောက်စလုံးတို့၏ ထင်မြင်ချက်များ ပါဝင်ပေသည်။ စာမျက်နှာများကို အလယ်မှ နှစ်ခေါက်ချိုးထားပေသည်။ တစ်ဖက်တွင် ပျက်ရာအလွန်များ ပြီး ကြောင်ခြစ်သလို ရေးသားထားသော ဟာမင်ကရာဆင်၏ ထင်မြင် ချက်များပါဝင်၍ တစ်ဖက်၌မူကား ပြင်ဆင်ချက်မပါဘဲ အသေအချာ ရေးသားထားသော နောက်ရောက်သည့် ရဲဘော်၏ မှတ်ချက်များနှင့် ချေပချက်များ ပါဝင်ပေသည်။ ထိုအခါက “ဈေးနှုန်း” နှင့်ပတ်သက်သော

ပြဿနာတွင် မား(ကံစံ)ဝါဒသမား လူငယ်များဖြစ်သော ကျွန်မတို့ အလွန်စိတ်ဝင်စားကြပါသည်။ ပီတာစဘတ်မြို့တွင်ရှိသော မား(ကံစံ) ဝါဒသမားများတွင် သဘောကွဲလွဲချက်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ကွဲထွက်နေသော ဂိုဏ်းဝင်တို့က ယူဆသည်မှာ လူဆက်ဆံရေး ဖြစ်ပေါ်မှုသည် မည်သူမျှမပြုဘဲ အလိုအလျောက် ကြိုတင်စီမံထားသလို ဖြစ်လာရမည်ဟု ယူဆကြပေသည်။ ထိုသို့သောအယူမျိုးသည် လူဆက်ဆံရေး ဖြစ်ပေါ်မှုစခန်းတွင်း ပစ္စည်းမဲ့လူထုကြီး၏ ပယောဂနှင့် တာဝန်အလုပ်ကို လုံးလုံး ပစ်ပယ်ရာကျပေသည်။ မား(ကံစံ)ဝါဒဖြစ်သော တော်လှန်ရေး “အနုပဋိလောမ” နည်းကို အသာခေါက်ထားပြီး သက်မဲ့အရာတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုနည်းကိုသာ ထိုသူတို့ ယုံကြည်ကြသည်။ ယခုအခါ၌မူကား မား(ကံစံ)ဝါဒသမားတိုင်းသည် ထိုယုံကြည်ချက်မျိုး မဟုတ်မှန်ကြောင်းကို ပြောဆိုချေပနိုင်ပေပြီ။ ထိုအခါက ပီတာစဘတ်မြို့တွင်ရှိသော မား(ကံစံ)နောက်လိုက်များသည် ထိုကွဲလွဲချက်ကို အတော် အလေးဂရုပြုကြပေသည်။ ထိုအခါက ကျွန်မတို့မှာ ပညာအရည်အချင်းလည်း အလွန်နည်းသေးပါသည်။ ကျွန်မတို့သည် များသောအားဖြင့် မား(ကံစံ)ရေးသောကျမ်းများအနက် “အရင်း” ပထမတွဲမှလွဲ၍ ဘာမျှကိုလည်း မဖတ်ဖူးသေးပါ။ ကွန်မြူနစ်ကြေညာစာတမ်းကိုသော်မှလည်း မမြင်ဖူးသေးပါ။ လူဆက်ဆံရေး ဖြစ်ပေါ်မှုသည် အလိုလိုဖြစ်ပေါ်လာရမည်ဆိုသော ထင်မြင်ချက်မှာ တက်ကြွစေသော မား(ကံစံ)ဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်မှာပဲဆိုတာကိုလည်း ပညာသိ သိရသည်မဟုတ်ဘဲ ပကတိသဘောဖြစ်သော သညာသိနှင့်သာ သိရှိခဲ့ပေသည်။

ယခု စာရေးနေသောအချိန်သည် ထိုအချိန်ကို နှစ်ပေါင်း ၃၀ တိုင်တိုင် ချန်ခဲ့ပေပြီ။ ကျွန်မပြောသော အကြမ်းရေးစာအုပ်ကိုလည်း မသိမ်းဆည်းဘဲ ထားမိသည့်အတွက် ထိုစာအုပ် ယခုမရှိတော့ပြီ။ သို့

အတွက် ထိုစာအုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ သတိရသလောက်ကိုသာလျှင် ရေးသားနိုင်ပေမည်။

ကျွန်မတို့ဆီရောက်လာသော မား(ကံစ်)ဝါဒသမားအသစ်မှာမူကား “ဈေးနှုန်းနှင့်ပတ်သက်သော ပြဿနာကို ပညာတတ်နည်းနှင့် ဆင်ခြင်တတ်ပေသည်။ (ရှိရှိသမျှသော အရာဝတ္ထုတို့သည် ဓာတ်သဘောချည်းပါပဲဟု စိတ်၌သာ ဆင်ခြင်ခြင်းကို ပရမတ်သဘောအရ ဆင်ခြင်ခြင်းဟု ခေါ်ဆိုပေသည်။ ခပ်သိမ်းသော အရာဝတ္ထုတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှုတို့၏ အဖြစ်အပျက်များကို တကယ့်လက်တွေ့နည်းနှင့် ဆင်ခြင်ခြင်းကို ပညတ်သဘောအရ ဆင်ခြင်ခြင်းဟု ခေါ်ဆိုပေသည်) ဈေးနှုန်းပြဿနာဟာ ပြည်သူပြည်သားတွေ၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ဘယ်လို ဆက်စပ်နေသည်ဆိုတာကိုလည်း ဆင်ခြင်စေနိုင်ပါသည်။ သူယူဆပုံတွေဟာ အချုပ်အားဖြင့် လူတွေကို တကယ် သွေးထိုးပေးနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ တက်ကြွရေး မား(ကံစ်)ဝါဒအရဖြစ်ပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်၏ ဖြစ်ပေါ်မှုကို တကယ့်နည်းနှင့်လည်း ဆင်ခြင်တတ်ပါသည်။ ရောက်လာသော လူသစ်နှင့် လူကိုယ်တိုင် သိကျွမ်းလိုတဲ့စိတ် လူတိုင်းလိုလိုတွင် ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ပီတာစဘတ်မြို့ရှိ ရဲဘော်များနှင့် ဆွေးနွေးရန် ချိန်းဆိုထားသော နေ့မှသာလျှင် သူနှင့်တွေ့ရန် အခွင့်ရခဲ့ပေသည်။ တွေ့ဆုံရန်ချိန်းဆိုသော နေရာသည်ကား ကလာဆွန်၏ နေအိမ်တွင် ဖြစ်ပေသည်။ ၁၈၉၄ ခုနှစ် ဖြစ်၍ ထိုနှစ်နေ့၌ တစ်ဖန် ထိုအိမ်၌ပင် ပြည်သူပြည်သားများ၏ စီးပွားရေးသဘောဆိုသော ဆောင်းပါးကို လီနင် ဖတ်ပြဆွေးနွေးခဲ့ဖူးပေသည်။ ကလာဆွန်သည် ပီတာစဘတ်မြို့တွင် ကျော်ကြားသော မား(ကံစ်)ဝါဒသမားတစ်ယောက်ဖြစ်၍ လွန်ခဲ့သော နှစ်နှစ်ခန့်ကတည်းကပင် ကျွန်မနှင့်အတူတူ ဆွေးနွေးခန်းတစ်ခုတည်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ကြပါသည်။

ထိုအစည်းအဝေးကို လူအများမရိပ်မိအောင် ပျော်ပွဲစားသဘောမျိုး အစီအစဉ် လုပ်ထားပါသည်။

ထိုအစည်းအဝေးတွင် လီနင်မှတစ်ပါး ကလာဆွန်၊ ကိုရော်ဘို၊ ဆာရာဘရိုစကီ၊ ရချင်ကိုနှင့် တခြားလူများလည်း တက်ရောက်ကြပေသည်။ ပေါ်တက်စတရောနှင့် စထရူးတို့လည်း လာရန်ရှိသော်လည်း မရောက်ရှိကြပါ။ ကျွန်မ အချက်တစ်ခုကို ကောင်းစွာ သတိရပါသည်။ ကျွန်မတို့လုပ်ရမည့် အလုပ်စခန်းကို ဆွေးနွေးနေစဉ် အားလုံး သဘောချင်း မကိုက်ညီကြပါ။ အဲဒီမှာ ရှက်လယာရင်ထင်ပါရဲ့။ စာမတတ်သူ ပပျောက်ရေးအမှုဆောင်အဖွဲ့မှာ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ရန် အလွန်အရေးကြီးတယ်လို့ ဝင်ပြောပါတယ်။ ဒီတော့ လီနင်က ရုတ်တရက် ရယ်လိုက်တာ၊ ရယ်ပုံက အတော်ဆန်းတယ်။ ဒီလို လီနင်ရယ်တာမျိုး၊ နောက်ကျန်မ တစ်ခါမျှ မကြားဖူးတော့ပါ။

လီနင်- ဒါတော့ အာပြည်ကြီးကို “စာမတတ်သူ ပပျောက်ရေး အမှုဆောင်အဖွဲ့ထဲကနေပြီး ကယ်တင်ချင်တဲ့လူရှိရင် ဒီလိုလူကို ကျုပ်တို့က မတားမြစ်ပါဘူး။

ဒါထက် ကျွန်မတို့ လူငယ်တွေတက်စဉ်အခါက ဇာဘုရင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြည်သူပြည်သားအဖွဲ့ဝင်များ (ဝံသာနုများ) အတိုက်အခံ ဖြစ်နေတာကို မိလိုက်ကြသေးတယ်ဆိုတာကို ပြောဖို့မေ့နေပါတယ်။ ပထမတုန်းကတော့ တက်ခေတ်လူလတ်တန်းစားတွေဟာ နိုင်ငံရေးအနှိပ်ကွပ်ခံရတဲ့ဘက်ကနေပြီး တော်တော်ပဲ ဆောင်ရွက်ကြပါတယ်။ နောက်တော့ “ပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့” ပျက်သွားတော့ သူတို့ကြောက်သွားပြီး စကားတောင် ကျယ်ကျယ်မပြောရဲကြတော့ပါ။ နောက်တော့ အင်မတန် သေးနပ်သိမ်ဖျင်းတဲ့တရားတွေ လျှောက်ဟောပါရော။ ဒီတော့ လီနင်က ပြက်ရယ်ပြုတာကို လွယ်လွယ်နှင့် နားလည်နိုင်ပါတယ်။

နောက် လီနင်နဲ့ကျွန်မနဲ့ ပိုပြီး နီးစပ်လာတော့ သူ့အစ်ကိုကြီး အဖမ်းခံရစဉ်က တက်ခေတ်လူလတ်တန်းစားတွေ အသည်းကြောင်သွား တဲ့အကြောင်းကို ပြောပြပါတယ်။ သူ့အစ်ကိုကြီး အဖမ်းခံရတော့ သူတို့ အိမ်သားတွေကို အသိတွေအားလုံးက ရှောင်ကုန်တာပဲ။ ညနေတိုင်း လီနင်တို့အိမ်လာပြီး စစ်တုရင်ထိုးနေကျ ဆရာတစ်ယောက်လည်း နောက် ပေါ်မလာတော့ဘူး။ လီနင်တို့နေတဲ့ ဆင်းဘား(စက်)အရပ်မှာ မီးရထားဘူတာရုံမရှိဘူး။ ဒီတော့ သူ့အစ်ကိုကြီး အချုပ်ခံရတဲ့ ပီတာ စဘတ်မြို့ကိုသွားဖို့ရာ မီးရထားဘူတာရုံတဲ့ စစ်ရမ်းအရပ်ကို လီနင်တို့ အမေဟာ မြင်းနဲ့သွားရတယ်။ ခရီးသွားဖော်ရအောင် လိုက်ရှာဖို့ လီနင်ကို လွှတ်ရော၊ ဘယ်သူမှ ရာဇဝတ်ကောင်တစ်ယောက်ရဲ့ မိခင်နှင့်အတူတူ မသွားရဲကြဘူး။ အဲဒီလို အားလုံးက ကြောက်ကြတာဟာ သူ့စိတ်ကို အလွန်ထိခိုက်သွားစေဖူးတယ်လို့လည်း လီနင်က ပြောဖူးပါတယ်။ အဲဒီ ၁၈၉၄ ခုနှစ် နွေရာသီမှာပဲ လီနင်ဟာ သူရေးတဲ့ ပြည်သူပြည်သား သဘောနှင့် စထရူး၏ ဝေဖန်ချက်ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ရေးသားဖူးပါတယ်။

ဓနရှင်များသည် လူတွေအားလုံးကိုသော်လည်းကောင်း၊ တက် ခေတ်လူလတ်တန်းစားများကိုသော်လည်းကောင်း လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်နေ ပေသည်။ သို့အတွက် ဓနရှင်များနှင့် တည့်တည့်ဆန့်ကျင်ရာဆီသို့ ချဉ်းကပ်ရတော့မလိုလို၊ စိတ်က ထင်ရပေသည်။ (လီနင်ပေါင်းချုပ် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၈ ရုရှားဘာသာ)။

နောက်ပြီး “အသင်(ဝံသာနုများ)တို့က အလုပ်သမား ခေါင်း ဆောင်များသည် တက်ခေတ်လူလတ်တန်းစားများနှင့် မပူးပေါင်းဘဲ ဓနရှင်များ၏ အရိပ်အာဝါသအောက်မှ ကင်းလွတ်နေသော လူများ အတွက်သာ ဆောင်ရွက်မည်ဆိုသူတို့၏ ဘေးရန်မှ ဓနရှင်များကို ကာ

ကွယ်မည်ဟု အတိအလင်း ဝန်ခံကြပေသည်။ (စာမျက်နှာ ၅၄)

တကယ့်ခေတ်လူလတ်တန်းစားများအပေါ်တွင် လီနင်သဘောထားပုံ၊ သူတို့ကို မယုံကြည်သူတို့၏ အဖြစ်ကို အစဉ်သဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပုံများကို လူတိုင်းသိပေမည်။ ကလာဆွန်အိမ်မှာ ဖြစ်ပျက်တဲ့အတွက်နှင့် သက်ဆိုင်လို့သာ အနည်းငယ် ဖော်ပြလိုက်ရပါတယ်။

အဲဒီပျော်ပွဲစားအစည်းအဝေးမှာ သဘောတူညီချက် မရခဲ့ကြပါ။ လီနင် အဲဒီအခါတုန်းက အစည်းအဝေးမှာရှိတဲ့လူတွေအကြောင်းကိုသာ တွေးနေသောကြောင့် စကားလည်း သိပ်များများမပြောပါ။ သူတို့ကိုယ်သူတို့ မား(ကံစစ်)သမားတွေလို့ခေါ်တဲ့လူတွေဟာ လီနင်မျက်စောင်းကို မခံနိုင်ကြဘူး။

တစ်ခါက နီဗာမြစ်ကမ်းအတိုင်း အော့ထားအရပ်မှ ပြန်လာစဉ် လီနင်အစ်ကို အလက်ဇန်ဒါးအကြောင်းကိုပြောတာလည်း ကြားရဖူးပါတယ်။ သူဟာ ပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့မှာ ပါဝင်ပြီး တတိယမြောက် အလက်ဇန်ဒါးဘုရင်ကို လုပ်ကြံရာတွင် ပါဝင်ကြောင်း အရွယ်မရောက်ခင်ပင် ၁၈၈၆ ခုနှစ်၌ ဇာဘုရင်၏ ပါးကွက်အာဏာသားများလက်တွင် အသက်ကို စွန့်စားသွားရကြောင်း၊ လီနင်ဟာ သူ့အစ်ကိုကြီးကို အင်မတန်ချစ်ကြောင်း၊ အလုပ်ကို အာရုံမထွေပြားဘဲ စူးစူးစိုက်စိုက်လုပ်နိုင်ရန်၊ အပေါင်းအသင်းများနှင့်ကင်းသည့် ဆိတ်ငြိမ်ရာတွင် အကြာကြီးနေတတ်ကြောင်း၊ သူတို့နှစ်ယောက်အတူတူ အိမ်၌ သီးသန့်ထားတဲ့ အခန်းတစ်ခုမှာ နေလေ့ရှိကြောင်း၊ ညီအစ်ကိုမောင်နှမတစ်ဝမ်းကွဲ တော်စပ်သူများ၊ လာလည်သောအခါလည်း တောင်းပန်ပါရစေ၊ ထွက်သွားကြစမ်းပါဟု ပြောလေ့ပြောထရှိကြောင်း၊ ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်စလုံးသည် ဇွဲကောင်းပြီး တော်လှန်ရေးဇာတိသွေးများရှိကြောင်း၊ အရွယ်၏ ခြားနားခြင်းကြောင့်သာ ကွဲလွဲချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ရကြောင်း၊ အလက်ဇန်ဒါးသည် လီနင်အား

အကြောင်းအရာအားလုံးကို မပြောပြသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

လီနင်က သူ့အစ်ကိုကြီး သဘာဝဝိဇ္ဇာပညာကိုလည်း လိုက်စား တတ်တဲ့အကြောင်း ပြောဖူးပါတယ်။ သူမသေခင် နွေရာသီ ကျောင်းပိတ် သဖြင့် နောက်ဆုံးအကြိမ် အိမ်ပြန်နေစဉ်အခါက ပိုးလောက်လမ်းများ အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး စာတစ်အုပ်ရေးသားရန်၊ ပိုးကြည့်မှန်ပြောင်း နှင့် အလုပ်များနေခဲ့ဖူးကြောင်း၊ အလင်းရောင်လုံလောက်စွာရရန်၊ နံနက် လင်းလျှင်လင်းချင်း ထ၍ အလုပ်လုပ်ကြောင်း၊ ဒီတော့ ငါ့အစ်ကိုကြီးက တော့ ဧကန္တ တော်လှန်ရေးသမား ဖြစ်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူးဟု ငါထင်ခဲ့ ကြောင်း၊ တော်လှန်ရေးသမားဟာ ပိုးလောက်လမ်းများနှင့် ဤမျှ အချိန် ဖြုန်းမခံနိုင်ကြောင်း စသည်တို့ကိုလည်း ပြောပြဖူးပါတယ်။ သည်လီနင် ဟာ သူ့ထင်မြင်ချက်မှားကြောင်း နောက်မှ သိရှိလာပါတယ်။

သူ၏အစ်ကိုကြီး တွေ့ကြုံသွားရသည့် ကံကြမ္မာမှာ လီနင်အား နက်နဲစွာ ထိခိုက်သွားစေပါသည်။ အရေးကြီးတဲ့ အချက်တစ်ရပ်က လီနင်ဟာ အဲဒီအခါက ပညာအရပ်ရပ်တွင် အတော်ပင် တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်လာပြီဖြစ်သဖြင့် တော်လှန်ရေးအတွက် လုံးပမ်းရာ ဘာလို သည်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိရှိလာပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ဒီလိုသာမဟုတ်ရင် သူ့အစ်ကိုကြီးသေရတဲ့အတွက် ဝမ်းအနည်းကြီးနည်းပြီး နောက်ဆုံး သူ့အစ်ကိုချသွားတဲ့ သွေးစက်အတိုင်း ခြေရာခံလိုက်မိမှာပဲ။ လီနင်မှာ ဉာဏ်အမြော်အမြင် အတော်ရှိတဲ့အတွက် ဒီလိုမလုပ်ရုံမက သူ၏ဉာဏ် ကိုပင် သူ့အစ်ကိုကြီးကံကြမ္မာက ပိုမိုစူးရှထက်မြက်လာစေတယ်။ သူ့ကို တည်ငြိမ်သော ဆင်ခြင်တုံတရားပေးပြီး ရုတ်တရက်ပေါ်ထွက်လာသည့် စိတ်အလိုသို့ မလိုက်ဘဲ တကယ့်အဖြစ်အပျက်ကို မတုန်မလှုပ်သော နည်းနှင့် မျက်မှောက်ပြုခဲ့ပါသည်။ လီနင်၏စိတ်မှာလည်း မည်သည့် ပြဿနာကိုမဆို ရိုးသားသော ဆင်ခြင်နည်းဖြင့် ဆင်ခြင်ရမည်ဆိုသော

သဘောထားကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။

၁၈၉၄ ခုနှစ် နွေဦးအခါတွင် လီနင်သည် သူရေးသားသော ပြည်သူတို့၏အဆွေဆိုသော ဆောင်းပါးကို ကျွန်မတို့ပညာသင်တန်းအား သင်ပြပါသည်။ အဲဒီတုန်းက လူတိုင်းပဲ ဒီဆောင်းပါးကို အလှအယက် ဖတ်ကြပါသည်။ ဒီဆောင်းပါးဟာ ကျွန်မတို့လုပ်ငန်း၏ ရည်မှန်းချက်ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ထင်မြင်နိုင်စေပါသည်။ “ပြည်သူတို့၏ အဆွေကို မိတ္တူကူးထားသည့် စာအုပ်များကို” စာအုပ်ဝါများအမည်ဖြင့် ရေးသားသူ၏ လက်မှတ်မပါဘဲ တစ်လက်မှ တစ်လက်သို့ ကူးခဲ့စေပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် ထိုစာအုပ်များကို တော်တော်နဲ့အောင် ဝေခွဲရပါသည်။ မား(က်စ်)ဝါဒသမား လူငယ်များကို ထိုစာအုပ်က အတော်တက်ကြွစေခဲ့သည်မှာ ယုံကြည်ဖွယ်ရာမရှိပါ။ သည်စာအုပ်ဟာ တော်လှန်ရေးဆိုရှယ်ဒီမိုကရေစီဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ ရေးသားသမျှသော စာအုပ်အပေါင်းတွင် အကောင်းဆုံး၊ အထက်မြက်ဆုံး၊ အပြည့်စုံဆုံး စာအုပ်တစ်အုပ်ဖြစ်သည်ဟု ထောင်မှ များမကြာသေးမီက လွတ်လာသော ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ရူမရန်စက်ဆိုသူက ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ကျွန်မ ပေါ်(လ်)တဗာမြို့မှာ ရှိစဉ်က ပြောဖူးပါသည်။

၁၈၉၄ ခု၊ ၉၅ ခုနှစ် ဆောင်းဥတု၌ကား ကျွန်မသည် လီနင်နှင့် ကောင်းစွာ သိကျွမ်းပြီးဖြစ်ပါပြီ။ ထိုအခါက နက်(ပ်)စကု ဂိတ်အရပ်နားတွင် အလုပ်သမား ပညာသင်တန်းများတွင် လီနင် အလုပ် အတော်များနေပါသည်။ ထိုနယ်တွင် လူကြီးများအတွက် တနင်္ဂနွေနေ့ညနေ ကျောင်းတွင် ကျောင်းဆရာမအဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ကျွန်မ လုပ်ကိုင်လာခဲ့ဖူးသဖြင့် ထိုနယ်ရှိ အလုပ်သမားတို့၏ နေထိုင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွန်မ ကောင်းစွာ သိနားလည်ပါသည်။ လီနင်၏ ပညာသင်တန်းတွင် ပါဝင်သော အလုပ်သမားများအနက် အများအားဖြင့် တနင်္ဂနွေနေ့ ညနေ

ကျောင်းတွင် ကျွန်မတပည့်ဖြစ်ဖူးသူ အလုပ်သမားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုအခါတုန်းက အလုပ်သမားတို့၏ စိတ်နေစိတ်ထား၊ အလုပ်ခွင်အခြေအနေ၊ အလုပ်သမားတို့၏ နေ့စဉ်အဖြစ်အပျက် စသည့် အကြောင်းများကို ကောင်းစွာ လေ့လာသိရှိနိုင်ရန်၊ လူကြီးများ၏ တနင်္ဂနွေနေ့ညနေကျောင်းသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်ပါသည်။ စမိုလင်စကီကျောင်းတွင် ညနေ လက်မှုအတတ်သင်ကျောင်းသားများနှင့် မိန်းမကျောင်းသူများ မပါဘဲပင် ပညာသင်ပေါင်း ၆၀၀ ရှိပါသည်။

အလုပ်သမားများသည် ကျောင်းဆရာမများကို လုံးဝယုံကြည်ပါသည်။ တချို့အလုပ်သမားများက ကလေးရသည်ကိုလည်း အားရဝမ်းသာ ဆရာမများကို လာရောက်ပြောဆိုကြပေသည်။

ပညာသင်တန်းထဲသို့ ဆွဲသွင်းရန်၊ သို့မဟုတ် ကျွန်မတို့လုပ်ငန်းထဲသို့ ဆွဲသွင်းရန်၊ ကျွန်မတို့အစည်းအရုံးထဲ ပါဝင်သူ အလုပ်သမားများသည် ကျောင်းများသို့ သွားရောက်လည်ပတ်ကြပါသည်။ အလုပ်သမားများသည် ဆရာမတိုင်းကို အားလုံး အတူတူချည်းပဲဟု မယူဆကြပေ။ အလုပ်သမားသင်တန်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး မည်မျှ ကျွမ်းကျင်သည်၊ မကျွမ်းကျင်သည်ကို သူတို့ သိကြပါသည်။ အကယ်၍ ကျောင်းဆရာမတစ်ယောက်ဟာ ကျွန်မတို့ထဲမှမှန်း သိသွားလျှင် သူတို့က ပြန်ပြီး ရိပ်မိလောက်သော စကားနှင့် ပြောတတ်ကြပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လက်မှုပညာအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အတန်းထဲတွင် ဆွေးနွေးနေလျှင် သူတို့က လက်မှုပညာသည် အလုပ်သမားတစ်ယောက်ဟာ ကုန်အကြီးအကျယ်လုပ်တဲ့လုပ်ငန်းကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူးဟူသော အရိပ်အမြွက်စကားများကို ပြောလေ့ပြောထရှိပါသည်။ သည်လိုပြောပြီးလျှင် ဆရာမအား အဓိပ္ပာယ်ပါတဲ့ အကြည့်မျိုးနှင့် ကြည့်ပြီးလျှင် “ခင်ဗျား ကျုပ်တို့ထဲကလူဆိုတာ သိပါတယ်” ဆိုသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပေါ်လွင်လာ

စေသော မျက်နှာထားကို ထား၍ နေတတ်ကြပါသည်။ ပြီးလျှင် သူတို့ အထဲ ဖြစ်ပျက်နေသမျှ အကြောင်းအရာတွေကို အိတ်သွန်ဖာမှောက် အန်ထုတ်ကြတာပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဒီဆရာမဟာ အစည်းအရုံးကြီးကို ဧကန္တ တစ်ဆင့် အကြောင်းကြားလိမ့်မည်ဆိုတာ သိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းမျိုးသည် အသံမမြည်သော လုပ်ကြံနည်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဘယ်အခါမဆို စာသင်တန်းတိုင်းတွင် သူလျှို့များရှိသော်လည်း ကျောင်းတွင် အကြောင်းမျိုးစုံကို စိတ်ချလက်ချ ပြောဆိုနိုင်ကြပါသည်။ ကြောက်စရာကောင်းသော စကားလုံးများဖြစ်သည့် “ဇာဘုရင်” သပိတ်မှောက် စသည်တို့ကို အသုံးမပြုပါက အခြေခံပြဿနာနှင့် ပတ်သက်သော စကားများကို ပြောဆိုနိုင်ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ဥပဒေအရ ထိုစကားများကို မပြောဆိုကြရပါ။ တစ်ခါက ကျောင်းကို လုံးလုံးပင် ပိတ်ပစ်ဖူးပါသည်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျောင်းအင်စပက်တာ တစ်ယောက်ဟာ ကြိုတင်အကြောင်းမကြားဘဲ ရှောင်တခင် ရောက်လာစဉ်တွင် အတန်းထဲမှာ ဆယ်လီပေါင်းသင်နေတာ မိသွားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ကန့်သတ်ထားတာက (အပေါင်း၊ အနုတ်၊ အမြောက်၊ အစား) ဂဏန်းသင်္ချာ၏ နည်းလေးရပ်ကိုသာ သင်ရမည်ဟု ပါပါသည်။ ထိုအခါက ကျွန်မသည် နက်(မ်)စကီရွာဟောင်း ကွက်လပ် အနောက်ဘက်ရှိ အိမ်တစ်အိမ်တွင် နေပါသည်။ တနင်္ဂနွေနေ့များတွင် လီနင်သည် အလုပ်သမား ပညာသင်တန်းများမှအပြန်တွင် ကျွန်မထံ ဝင်၍ လည်ပတ်လေ့ရှိပါသည်။ ကျွန်မတို့သည် အတောမသတ်သော စကားများကို ပြောဆိုကြပါသည်။ ကျွန်မသည် ကျောင်းအတွက်နှင့် အတော် အစွဲအလမ်းကြီးနေသောကြောင့် တပည့်များအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ နီဗာနယ်တစ်ဝိုက်ရှိ အလုပ်ရုံများအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ စကားပြောရမည်ဆိုလျှင် ထမင်းတောင်မစားဘဲ နေနိုင်

ပါသည်။ လီနင်သည် အလုပ်သမားတို့၏ အခြေအနေနှင့် အသက်မွေး
 ရေးအကြောင်းများကို အနုစိပ်ပြောရာတွင် အလွန်စိတ်ဝင်စားစွာ နား
 ထောင်တတ်ပါသည်။ အဖြစ်အပျက်များကို လေ့လာပြီးလျှင် အလုပ်
 သမားတို့၏ နေထိုင်ရေးအကြောင်းကို ခြုံ၍ ကြည့်တတ်ပေသည်။ လီနင်
 သည် အလုပ်သမားများကို တော်လှန်ရေးဝါဒနှင့် မိအောင်ဖမ်းရန် အခွင့်
 အခါကို တစ်ရံမလတ် စောင့်ဆိုင်းနေတတ်ပေသည်။ ထိုအခါက ရှိကြ
 သော ပညာတတ်များသည် အလုပ်သမားများ၏အကြောင်းကို ကောင်း
 စွာနားမလည်ကြပေ။ ပညာတတ်တို့သည် အလုပ်သမားများထံ လာ
 ရောက်ကြပြီးလျှင် ဟောပြောချက်များကို ဖတ်ပြရုံနှင့် ပြီးလေသည်။
 အင်ဂျယ်(လစ်)ရေးသည့် အိမ်ထောင်မှု ပုဂ္ဂလိကပစ္စည်းနှင့် အစိုးရတို့၏
 အစဆိုသော စာအုပ်ကို လက်ရေးနှင့် ရုရှားဘာသာသို့ ပြန်ထားသော
 စာအုပ်ပညာသင်တန်းတွင် တစ်ယောက်မှတစ်ယောက်သို့ ကမ်းလှမ်း
 ခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်ခဲ့သည်။

လီနင်သည် မား(ကစ်)ရေးသော “အရင်း” ကျမ်းကို အလုပ်သမား
 များနှင့် အတူတူဖတ်ပြီးလျှင် အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြလေ့ရှိပါသည်။ ပညာ
 သင်တန်း၏ ဒုတိယအခန်းတွင် အလုပ်သမားများနှင့်ပတ်သက်သည့်
 ပြဿနာဖြစ်သောအလုပ်နှင့် အလုပ်ခွင်အခြေအနေအကြောင်းများ ပါဝင်
 ပေသည်။ အလုပ်သမားများ၏ နေထိုင်ရေးသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီး
 တစ်ခုလုံးနှင့် မည်ကဲ့သို့ ဆက်သွယ်နေပုံ၊ လက်ရှိအခြေအနေကို မည်ကဲ့
 သို့ ပြောင်းလဲပစ်ရမည့်ပုံတို့ကို လီနင်သည် ဖော်ပြပြောဆိုတတ်ပေသည်။
 ပညာသင်တန်းတွင် လီနင်၏ ထူးခြားသောအချက်တစ်ရပ်မှာ လက်
 တွေ့နှင့်သဘောကို ပူးပေါင်းပေးခြင်းဖြစ်ပေသည်။ အခြားပညာသင်
 တန်းဆရာများလည်း နောက် တဖြည်းဖြည်း ထိုနည်းကို ခံယူလာကြပေ
 သည်။

နောက်နှစ်၌ ဗစ်(လ်)နာမြို့တွင် ထုတ်ဝေသော “လှုံ့ဆော်ရေး” ဆိုသောစာအုပ် ပေါ်ထွက်လာသောအခါတွင်မူကား စာအုပ်ငယ်များဖြင့် လှုံ့ဆော်ရေးအခြေအနေရအောင် ပြင်ဆင်ပြီးသားဖြစ်နေသဖြင့် အလုပ်ကို စတင်ရန်သာ ကျန်တော့သည်။ အလုပ်သမားတို့၏ နေ့စဉ် လိုလားချက် များကို အခြေပြုသော လှုံ့ဆော်ရေးသည် ကျွန်မတို့ပါတီ၏ စွဲမြဲသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာပါသည်။ ဒီလုပ်နည်းဟာ ဘယ်လောက် အကျိုး ဖြစ်ထွန်းတယ်ဆိုတာ နိုင်ငံခြားတွင် နေ့စဉ် ပဲရစ်မြို့၌ စာတိုက်အလုပ် သမားသပိတ်ကြီး ပေါ်သောအခါ ပြင်သစ် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီက ထို သပိတ်ကို မိမိတို့နှင့်မဆိုင်သလို နေသောအခါမှ ကောင်းစွာ ကျွန်မ သိရှိလာပါသည်။ သပိတ်ကိစ္စဟာ အလုပ်သမားသမဂ္ဂအသင်းများ၏ အလုပ်ဖြစ်တယ်လို့ ထိုသူများက ပြောကြပါသည်။ ထိုသူတို့က နိုင်ငံရေး စင်စစ် အတိုက်အခံပြုတာသာ သူတို့အလုပ်ဟု အောက်မေ့ကြပါသည်။ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေး အတိုက်အခံလုပ်မှုကို ဆက်သွယ်ပေးရမည်ဆို တာကို ထိုသူများ ရိပ်ပင်မရိပ်မိကြပါ။

ပိတာစဘတ်မြို့မှာရှိတဲ့ ရဲဘော်များစွာတို့ဟာ စာပေနှင့် လှုံ့ဆော် ရေး မည်မျှ ခရီးရောက်တယ်ဆိုတာကို တွေ့ကြတော့ ဒီအလုပ်မျိုးကို လုပ်ချင်စိတ် ပေါက်လာကြတယ်။ လူများစုတွေနဲ့ အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ ဒီလိုလှုံ့ဆော်ခြင်းတစ်ခုတည်းကိုသာ လုပ်ရုံနှင့် လိုရာခရီးမရောက်သေး။ တခြားအလုပ်များကိုလည်း လုပ်ရန် လိုသေးတယ်ဆိုတာကို သူတို့ မသိ ကြပါ။ အဲဒီလူတွေဟာ “စီးပွားရေးဝါဒ” လမ်းကို လိုက်သွားသောသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။

လီနင်မှာမူကား တခြားလုပ်ငန်းများကိုလည်း လုပ်ရမည်ဆိုတာကို ဘယ်တော့မှမမေ့ချေ။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် “ဒဏ်တပ်ရေး ဥပဒေ” ဆိုသော စာအုပ်ကို ရေးပြန်၏။ ထိုစာအုပ်တွင် အလုပ်သမား အလတ်တန်းစား

များထံ မည်သည့်နည်းနှင့် ချဉ်းကပ်၍ မည်ကဲ့သို့ လှုံ့ဆော်ရမည်ဆိုတာကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ ဖော်ပြထားပေသည်။ ထိုသူတို့၏ လိုလားချက်များတွင် အခြေစိုက်ပြီးလျှင် နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံလုပ်ဖို့ လိုကြောင်းကိုလည်း သိရှိလာအောင် တစ်ဆင့်မှတစ်ဆင့် ထိုသူတို့ကို ဆွဲဆောင်ခေါ်ငင်ရန်ဖြစ်ပေသည်။ များစွာသော ပညာတတ်တို့က ထိုစာအုပ်ဟာ ရှည်လျားပြီး ငြီးငွေ့စရာကောင်းသည်ဟု ပြောကြပါသည်။ သို့သော်လည်း အလုပ်သမားတို့က စိတ်ဝင်စားအောင် ဖတ်ရှုကြပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သူတို့၏ အဖြစ်အပျက်နှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်ပြီး သူတို့နားလည်လွယ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစာအုပ်ကို ပြည်သူ့ဆန္ဒစာပုံနှိပ်တိုက်တွင် ရိုက်နှိပ်ပြီး အလုပ်သမားများထံ ဖြန့်ချိခဲ့ပါသည်။ လီနင်သည် စက်ရုံဥပဒေများကို လေ့လာတတ်ပါသည်။ ဒီဥပဒေများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်းဖြင့် အလုပ်သမားများနှင့် အစိုးရ ဘယ်လို ဆက်သွယ်နေသည်ဆိုတာကို အလုပ်သမားများ သိမြင်လာမည်ဟု လီနင် ယူဆပါသည်။ ဒီလို လေ့လာလိုက်စားတဲ့ လယ်ယာမြေယာများကို ဟိုစဉ်အခါက အလုပ်သမားများအတွက် ရေးသားတဲ့ “စက်ရုံဥပဒေသစ်”၊ “သပိတ်မှောက်ရေး”၊ “ခုံရုံးများ” နှင့် တခြားဆောင်းပါးများတွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

အလုပ်သမားပညာသင်တန်း ကိစ္စများကို လျှောက်လုပ်ရတာလည်း သိပ်ဘေးမကင်းပါ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပုလိပ်အစောင့်အကြပ်ကလည်း တဖြည်းဖြည်း ကျပ်တည်းလာပါတယ်။ ကျွန်မတို့အထဲမှာဖြင့် လျှို့ဝှက်ပြီးလုပ်ရတဲ့ အလုပ်ရည်ကျင်လည်ဆုံးဟာတော့ လီနင်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ရှိရှိသမျှသော အိမ်ကြိုအိမ်ကြားတွေအကြောင်းကို အကုန်သိပြီး ပုလိပ်မျက်ခြည်ပြတ်အောင် အတော်တတ်နိုင်တဲ့သူပါပဲ။ လက်ရေးပုန်း ဘယ်လိုရေးရမယ်။ အစက်ချတဲ့ စာရေးနည်း ဘယ်လိုရေး

ရမယ်ဆိုတာများကိုလည်း ကျွန်မတို့ကို သင်ထားပါသည်။ လျှို့ဝှက်သော အမှတ်အသားများလုပ်ရန်နှင့် အမည်ပြောင်းနည်း အမျိုးမျိုးတို့ကိုလည်း ကြံဆောင်တတ်ပေသည်။ ပြည်သူ့ဆန္ဒအဖွဲ့၏ နည်းနာနိဿယများကို လီနင်ထံ သင်ယူခြင်းသည်လည်း ကောင်းကျိုးကို ဖြစ်ထွန်းစေပါတကားဟု တွေ့ရပေသည်။

အစိုးရ မဲဝါဒသမားတစ်ယောက်ဖြစ်ပြီးလျှင် လျှို့ဝှက်ရေးအလုပ်တွင် ဇွဲသတ္တိအလွန်ကြီးသောကြောင့် “ကင်းစောင့်” ဟု နာမည်ကျော်ကြားခဲ့ဖူးသော မတ်စလောက်ကို လီနင်က ချီးကျူး၍ ရေးသားခြင်းသည် အချည်းအနှီးမဟုတ်ပေ။

ပုလိပ်အစောင့်လည်း ကျပ်တည်းသည်ထက် ကျပ်တည်းလာသဖြင့် ပုလိပ်မသိသူတစ်ယောက်နှင့် အဆက်အသွယ်အားလုံးကိုလုပ်ရန် လီနင်က လူစားတစ်ယောက်ကို တောင်းဆိုခဲ့လေသည်။ ကျွန်မတို့အထဲတွင် ပုလိပ်မသိဆုံးမှာ ကျွန်မဖြစ်သဖြင့် လီနင်ပေးသော သတင်းများကို အလုပ်သမားများထံသို့ ဆောင်ယူရန်တာဝန်ကို ကျွန်မအားလွှဲအပ်လိုက်ပါသည်။ အိစတာပွဲတော် ပထမနေ့တွင် ပျော်ပါးရန် ကျွန်မတို့ လေးငါးခြောက်ယောက်တို့သည် ဆယ်လိုအရပ်သို့ သွားကြပါသည်။ ခရီးမှာ မီးရထားနှင့် သွားရပါသည်။ လမ်းတွင် ကျွန်မတို့သည် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် မသိချင်ယောင် ဆောင်သွားကြပါသည်။ အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဘယ်နည်းကို အသုံးပြုရမည်ဆိုသော ပုစ္ဆာနှင့် ပတ်သက်ပြီး တစ်နေ့လုံးလိုလိုပင် ကျွန်မတို့ ထိုင်၍ ဆွေးနွေးကြပါသည်။ လီနင်က ဝှက်စာများကို အသုံးပြုနည်းကိုလည်း သင်ပြသဖြင့် အကြမ်းရေးစာအုပ် တစ်ဝက်လောက်ပင် ကုန်သွားပါသည်။ လီနင်ရေးသော ပထမဝှက်စာတစ်ခုကို အဓိပ္ပာယ် ပြန်ကြည့်သောအခါ မရသောကြောင့် ကျွန်မ ပထမ၌ အတော် စိတ်ပျက်သွားပါ

သည်။ သို့သော်လည်း ထိုစာတိုက်နည်းများကို ဖော်ရန် အချိန်ရောက်
သောအခါ အဆက်အသွယ်များလည်း မလိုတော့မှ ကျွန်မမှာ စိတ်
သက်သာရာရသွားပါသည်။

လီနင်သည် နေရာတိုင်းတွင် အဆက်များကို လိုက်ရှာပြီးလျှင်
တော်လှန်ရေးအတွက် တစ်နည်းနည်းနှင့် အသုံးကျသူများကိုတွေ့လျှင်
မရမက သွေးဆောင်ခေါ်ငင်လေ့ရှိပေသည်။ လီနင်၏ ဆော်ဩချက်
ကြောင့် ကျွန်မတို့လူစုနှင့် တနင်္ဂနွေနေ့ မိန်းမကျောင်းဆရာမများနှင့်
တွေ့ဆုံရန် အစည်းအဝေးတစ်ခု ချိန်းဆိုဖူးခဲ့သည်ကို ကျွန်မ သတိရပါ
သည်။ ထိုကျောင်းဆရာမအားလုံးလိုလိုပင် နောက်တော့ ဆိုရှယ် ဒီမို
ကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်လာကြပါသည်။ သူတို့အထဲမှာ လစ်ဒီး
ယားနီပိုးဗစ်ခေါ် “ပြည်သူ့ဆန္ဒ အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းတစ်ယောက်လည်း ပါပါ
သည်။ အစည်းအရုံးဝင်ဟောင်းများက ထိုဆရာမကို သတိရကြပါ
သည်။ သူ့မှာ တော်လှန်ရေးဇာတိမာန် အတော်ထက်သန်ပြီး မိမိအတွက်
နှင့်လည်းကောင်း၊ တခြားသူအတွက်နှင့်လည်းကောင်း တင်းကျပ်စွာ
ကျင့်လေ့ရှိပါသည်။ တစ်ပါးသူတို့၏ အလိုသို့လည်း လိုက်တတ်သဖြင့်
အလုပ်အတူတူလုပ်သူ ရဲဘော်၊ ရဲဘော်မများကလည်း သူ့ကို အကျွမ်း
တဝင် ချစ်ခင်ကြပေသည်။ လီနင်၏ တော်လှန်ရေးဝါဒကို လစ်ဒီးယား
သည် ချက်ချင်းပင် သက်ဝင်ယုံကြည်လာပါသည်။

နောက်တော့ “ပြည်သူ့ဆန္ဒ” ပုံနှိပ်တိုက်နှင့်လည်း လစ်ဒီးယားက
ဆက်ပေးပါသည်။ နောက် သူ့ကိုယ်တိုင်ပဲ ရိုက်နှိပ်စရာရှိတာတွေကို
အားလုံးဆောင်ရွက်ပါသည်။ လက်ရေးစာများကို ပုံနှိပ်တိုက်သို့ ရောက်
အောင်ပို့ပေးပြီး ရိုက်ပြီးသားစာအုပ်များကိုလည်း သူ့ကိုယ်တိုင်ပဲ သွားယူ
လေ့ရှိပါသည်။ စာအုပ်များကို တောင်းများထဲတွင် ထည့်ပြီးလျှင် သူ
ရဲဘော်မများနှင့် အစီအစဉ်အတိုင်း အလုပ်သမားများကို စာအုပ်များ

ဆေးပေးပါသည်။ ပုံနှိပ်တိုက်ရှိ စာစီသမားတစ်ယောက်၏ သတင်းပေးမှုကြောင့် လစ်ဒီးယား အဖမ်းခံရသောအခါ သူ့မိတ်ဆွေများထံမှ စာအုပ်များဖြည့်ထားသော တောင်းပေါင်းများစွာတို့ကို အစိုးရက သိမ်းယူလိုက်ပါသည်။ ထိုအခါက “ပြည်သူ့ဆန္ဒ” ပုံနှိပ်တိုက်တွင် အလုပ်သမားများအတွက် စာအုပ်ပေါင်းများစွာတို့ကို ရိုက်နှိပ်ခဲ့ပါသည်။ “အလုပ်ချိန်နေ့”၊ “လူအစားစားတို့၏ နေထိုင်မှု”၊ လီနင်ရေးသားသော “ဒဏ်တပ်ရေး”၊ “ရှင်ဘုရင်၏ ဆာလောင်မှု” ဆိုသော စာအုပ်များ စသည်တို့ ဖြစ်ပေသည်။ ပုံနှိပ်တိုက်တွင်လုပ်သော အလုပ်သမားနှစ်ယောက်သည် ယခုအခါ ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်များ ဖြစ်နေကြပေပြီ။ လစ်ဒီးယားသည် ယခုအခါ မရှိရှာတော့ပြီ။ သူ့သေခါနီးတွင်နေသော ခရိုင်မီးယားနယ်တွင်ပင် တိုက်နယ်နေရှင်များ လက်အောက်တွင်ရှိစဉ် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်၌ သေဆုံးခဲ့ပါသည်။ သူ့သေခါနီး၌ ကယောင်ချောက်ချားဖြစ်နေစဉ်တွင်ပင် ကွန်မြူနစ်များကို တမ်းတပြီးလျှင် ကွန်မြူနစ်ပါတီအကြောင်းကို ပြောဆိုရေရွတ်ရင်း သူ၏ အသက်ကို စွန့်လွှတ်သွားရရှာပါသည်။

ကျောင်းဆရာမများအနက် ယခုအခါ ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်များဖြစ်သော ဆရာမနှစ်ယောက်လည်း ပါပါသေးသည်။ နောက် နက်(မ်) စကီဂိတ်အရပ်တွင်နေသော ဆရာတစ်ယောက်လည်း ရှိပါသေးသည်။ သူဟာ တရားဟော အင်မတန်ကောင်းပါသည်။ အစိုးရဘဏ္ဍာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အလုပ်သမားများကို တစ်ခါက သူတရားဟောတာကို ကျွန်မ မှတ်မိပါသည်။ အဲဒီတုန်းက သူဟာ လစ်တေနီအရပ်တွင် စာအုပ်ဆိုင်တစ်ဆိုင်ကို ပိုင်ပါသည်။ လီနင်နဲ့သူနဲ့ နောက်တော့ အတော် ရင်းနှီးလာကြပါသည်။ သူ့အမည်ဟာ စထရဖြစ်ပါသည်။ နောက် သူ့အနားမှာ ပေါ်တက်စထရောဟာ အစဉ်လိုလို ရှိနေပါသည်။ နောက်တော့ သူ့ငွေနှင့်ပဲ သတင်းစာဟောင်း “သစ္စာ” ကို ဒုတိယကွန်ဂရက်တိုင်အောင် ထောက်

ပုံခဲ့ပါသည်။ နောက် စထရဟာ တက်ခေတ် လူလတ်တန်းစားဘက်သို့ ပါသွားသောအခါ စထရနောက်သို့မလိုက်ဘဲ “မီးပွင့်” လူစုနှင့်ပဲ နေရစ်ခဲ့ပါသည်။ သူ့ကို “အဒေါ်” လို့ ကျွန်မတို့က နာမည်ပေးထားပါသည်။ လီနင်နှင့်သူဟာ အင်မတန် အကျွမ်းဝင်ကြပါသည်။ သူလည်း ဆယ်လို အရပ်တွင် နှစ်နှစ်တိုင်အောင် အိပ်ရာက မထနိုင်အောင်ဖြစ်ပြီး ယခုတော့ သေရှာပါပြီ။ သူမသေခင်က မိဘမဲ့ကျောင်းက ကလေးများ သူ့ဆီ တစ်ခါတစ်ရံ အလည်လာတတ်ပါသည်။ ကလေးများအား လီနင် အကြောင်းကို သူ ပြောပြတတ်ပါသည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ် မိုးဦးကျအခါတုန်းက ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် လီနင်ရေးသော လူတွေကို တကယ်တက်ကြွစေတဲ့ ဆောင်းပါးများကို စုဆောင်းပြီး စာတစ်အုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေသင့်ကြောင်းနှင့် ကျွန်မထံ စာရေးဖူးပါသည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် လီနင်သည် သူသာလျှင် ရေးနိုင်စွမ်းရှိသောနည်းနှင့် သူ့အား ချီးကျူးသည့် စာတစ်စောင်ကို ရေးသားခဲ့ဖူးပါသည်။ သူဟာ “အလုပ်သမားများ လွတ်မြောက်ရေး” လူစုနှင့် အတော်ပင်ကျွမ်းဝင်ပါသည်။ တစ်ခါက ၁၈၉၉ ခုနှစ်မှာထင်ပါရဲ့။ ဇက်ဇူးလစ်(မိန်းမကွန်မြူနစ်) ရုရှားပြည်သို့လာစဉ်က သူက အစိုးရမသိအောင် ထိန်းသိမ်းထားပြီး သူ့အတွက် အဆက်လုပ်ပေးခဲ့ဖူးပါသည်။ ထိုအခါက တိုးတက်နေသော အလုပ်သမားများလုပ်ငန်း၏ ဂယက်ရိုက်မှုကြောင့် “အလုပ်သမားလွတ်မြောက်ရေး”၊ “လူစု” နှင့် ပီတာစဘတ်မြို့ရှိ “ဆိုရှယ် ဒီမိုကရက်တစ်” ဂိုဏ်းဝင်တို့ ရေးသားသော ဆောင်းပါးများနှင့် စာအုပ်များအနက် ပေါ်တက်စထရော့နှင့် စထရတို့သည် တစ်ခဏတာလောက် လက်ဝဲဘက်ခပ်ဆန်ဆန် ဖြစ်သွားကြပါသည်။ မိတ်ဆက်အစည်းအဝေးများ ကျင်းပပြီးလျှင် အထက်အဆိုပါ ဂိုဏ်းဝင်များ ခရီးတူတူသွားရန် နီးစပ်လာကြပါသည်။ ညွန့်ပေါင်းစာတစ်အုပ်ကို ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရန် ကြံစည်ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုစာအုပ်၏

အမည်သည် “ငါတို့၏ စီးပွားရေးဖြစ်ပေါ်မှုကို အကြောင်းပြုသော အချက်များ” ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်မတို့လူစုမှ အယ်ဒီတာအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ရန် လီနင်၊ စတာကော့၊ ရချင်ကိုတို့ကို တင်မြှောက်၍ သူတို့ဘက်မှ စထရု၊ ပေါ်တက်စထရော့နှင့် ကလာဆွန်တို့ကို တင်ကြပါသည်။ ထို စာရေးဆရာ ညွှန်ပေါင်းရေးသော စာအုပ်သည် ဘယ်ကံကြမ္မာနှင့် တွေ့ သွားသည်ကို အများပဲ သိကြပါသည်။ ထိုစာအုပ်ကို ဇာဘုရင်၏ ဆင် ဆာဌာနက မီးရှို့ပစ်လိုက်ပါသည်။ လီနင် နိုင်ငံခြားသို့မသွားခင် ၁၈၉၅ ခုနှစ် မိုးဦးကျအခါက သူသည် ပေါ်တက်စထရော့ရှိရာ အိုဇာနည်လမ်း ကို အလုပ်တာဝန်ရှိသမျှ ပြီးစီးအောင်လုပ်ရန် ခဏခဏ သွားရောက်ခဲ့ ပါသည်။

လီနင်သည် ၁၈၉၅ ခုနှစ် နွေရာသီကို နိုင်ငံခြား၌ ကုန်လွန်စေခဲ့ ပါသည်။ ထိုအတောအတွင်း ဘာလင်မြို့ရှိ အလုပ်သမားအစည်းအဝေး များကို တက်ရောက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပလက်ဟင်နော့၊ အ(လ်) (ကစ)ဇယ်(လ်)ရော့နှင့် ဇက်ဇူးလစ်တို့ကို တွေ့ရာဖြစ်သော ဆွစ်ဇာလန် ပြည်၌လည်းကောင်း အချိန်ကို ဖြုန်းခဲ့ပါသည်။ သူပြန်လာသောအခါ ပညာ အတော်စုံခဲ့ပါသည်။ ပြီးတော့ အခန်းနှစ်ထပ်ပါတဲ့ သေတ္တာကြီး ထဲတွင် လျှို့ဝှက်ရေးစာအုပ်များ အပြည့်ကိုလည်း ယူဆောင်ခဲ့ပါတယ်။ သူ ဟိုကပြန်လာလျှင် ပြန်လာချင်းပဲ ပုလိပ်တွေဟာ သူ့နောက်က ထက် ကြပ်မကွာ လိုက်နေပြန်ပါရော။ ပုလိပ်တွေဟာ သူ့နောက်ရော၊ သူ့ သေတ္တာနောက်ကိုရော လိုက်ကြပါသည်။ ထိုအခါက ကျွန်မနှင့် ညီ အစ်မဝမ်းကွဲတော်စပ်သူတစ်ယောက်ဟာ “လိပ်စာဌာန” မှာ သူ့အလုပ် ခွင်ဝင်နေစဉ် စုံထောက်တစ်ယောက်ဟာ “လိပ်စာအညွှန်း” စာအုပ်ကို လာလှန်ကြည့်ပြီးလျှင် သူလိုတာကို တွေ့သွားတော့ အားရဝမ်းသာနှင့် “ဟော... ကြည့်ကွယ့်၊ တို့တော့ အင်မတန်အရေးကြီးတဲ့ ဝရမ်းပြေး

ရာဇဝတ်ကောင် လီနင်ကြီးကို တွေ့ပြီ။ သူ့အစ်ကိုဟာ ကြိုးပေးခံရဖူး တယ်။ သူ နိုင်ငံခြားကရောက်လာတာ မကြာသေးဘူး။ ဒီအခါ ဒီ အကောင် တို့လက်က ဘာလွတ်တော့မလဲကွယ် သိကြရောပေါ့ဟု ကြိမ်း ဝါးသွားတဲ့အကြောင်းကို လာပြောတယ်။ ကျွန်မနဲ့လီနင် သိတဲ့ အကြောင်းကို သူသိတဲ့အတွက် သည်သတင်းကို ကျွန်မထံ လာပေးတာ ပါပဲ။ ဒီတော့ ကျွန်မကလည်း ချက်ချင်းပဲ လီနင်ကို သတိပေးလိုက်ပါ သည်။ သည်အတောအတွင်းမှာ သတိကြီးကြီးထားဖို့လည်း အင်မတန် လိုပါတယ်။ အလုပ်တာဝန်က စောင့်နေလို့လည်း မဖြစ်တော့။ ကျွန်မတို့ ချက်ချင်းပဲ အပြင်းလုပ်ကြရပါတယ်။ စာရွက်စာတမ်းများကို ဝေငှရန် ချက်ချင်းစီမံကြရပါတယ်။ လီနင်က ပထမ စာတမ်းများကို ဆင်မရန်နီ ကော့အလုပ်ရုံရှိ အလုပ်သမားများကို ဝေငှရန် စီစဉ်ပါသည်။ ကျွန်မတို့မှာ အလွယ်တကူ ဝေငှစရာ၊ တန်ဆာပလာများလည်း မရှိခဲ့ပါ။ စာတမ်းကို ပုံနှိပ်တဲ့စာလုံးများကို လက်နှင့် ကူးရေးကြပြီး ဘာဘူစကင်က လိုက်စေရ ပါသည်။ စာရွက်စာတမ်းများကို တခြားစီရင်စုများတွင်လည်း ဝေငှခဲ့ပါ သေးသည်။ ဆေးလိပ်ရုံတွင် လုပ်ကိုင်သော မိန်းမအလုပ်သမားများ အတွက်လည်း ဝေငှခဲ့ပါသည်။ စာရွက်စာတမ်းများကို အလိပ်ကလေး များဖြစ်အောင် လိပ်ပြီးမှသာလျှင် လက်နှင့် လွယ်ကူစွာကိုင်ပြီး ဝေငှနိုင်ပါ သည်။ စက်မှုတ်လျှင်မှုတ်ချင်းပဲ အလုပ်ရုံထဲမှ အလုပ်သမားများ တရဟော တိုးထွက်လာကြသောအခါ ကျွန်မတို့လူစုက သူတို့ဆီ အပြေးသွားပြီး အံ့အားသင့်နေကြတဲ့ အလုပ်သမားများလက်ထဲကို အရောက် စာလိပ် များကို ပစ်ထည့်ကြပါသည်။ နောက်တော့ “အလုပ်သမားအရေး” ဆို သော ဂျာနယ်တစ်စောင်ကိုလည်း ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရန် ဆုံးဖြတ်ကြပြန် တယ်။ ဒီအတွက် လျှို့ဝှက်သော ပုံနှိပ်တိုက်ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရပေ မည်။ လိုသောအရာများကို ရအောင်လည်း လီနင်သည် ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း

ရှာဖွေစုဆောင်းပေသည်။ သူဟာ အလုပ်လုပ်ရာမှာလည်း အင်မတန် သေချာပါတယ်။ စာကြောင်းတိုင်းစာကြောင်းတိုင်းကိုလည်း စေ့စေ့စပ်စပ် စစ်ဆေးလေ့ရှိပါတယ်။ တစ်ခါက ကျွန်မအခန်းမှာ ဇေယျာဝိဇ္ဇာက စိတ်အားထက်သန်စွာဖြင့် မော်စကိုဂိတ်အနီးအနားရှိ ဖိနပ်အလုပ်ရုံမှ ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့သော သတင်းအကြောင်းကို ပြောပြနေပါတယ်။ “တို့ဟာ ဘာပဲလုပ်လုပ် ဒဏ်ကတော့ ချလိုက်တာပဲ” လို့ သူကပြောတော့ လီနင်ကရယ်ပြီး “ငါ မင်းတို့ခြေထောက်ကိုတောင် တည့်တည့်မတ်မတ် မချတတ်ရင်တော့ ဒဏ်ချခံရတာပဲ ကောင်းတယ်” ဟု ကျီစယ်ခဲ့ဖူးပါသည်။

နောက်တော့ လီနင်က အဲဒီသတင်းကို မှန် မမှန် စစ်ကြောပြီး ရိုက်နှိပ်ရန် စီစဉ်ထားပါတယ်။ သော်တွန်အရပ်ရှိ အလုပ်ရုံနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းများကိုလည်း လီနင် ဘယ်လောက် ဂရုစိုက် စိတ်ရှည်လက်ရှည် စုဆောင်းတယ်ဆိုတာကိုလည်း ကျွန်မ ကောင်းစွာ သတိရပါတယ်။ အဲဒီအလုပ်ရုံမှာ ကုန်ရွေးသမားဖြစ်ပြီး ပီတာစဘတ်မြို့မှ နယ်နှင့်ခံရဖူးသော ကျွန်မ၏တပည့်လည်း ဖြစ်ဖူးသည့် ကရော်လီကော့ဆိုသူကို ခေါ်ယူရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ဖူးပါသည်။ ထိုအလုပ်ရုံနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းများကို လီနင် ရေးဆွဲထားတဲ့ အစီအစဉ်အတိုင်း ကရော်လီကော့ထံမှ မေးမြန်းယူရန် ကျွန်မအပေါ်၌ တာဝန်ကျခဲ့ပါတယ်။ ကရော်လီကော့ဟာ လူတစ်ယောက်ထံက ငှားပြီးဝတ်ထားတဲ့ သားမွေးအင်္ကျီကြီးကို ခပ်ကြွားကြွားဝတ်ပြီး ရောက်လာပါတယ်။ သူ့ဆီမှာ သတင်းတွေ အပြည့်ရေးထားတဲ့ ဗလာစာအုပ်လည်း ပါလာတယ်။ နောက် သတင်းကို သူနှုတ်နှင့်လည်း ထပ်ဖြည့်ပြီး ပေးသွားသေးတယ်။ အဲဒီသတင်းတွေဟာ အင်မတန်အရေးကြီးတာပဲ။ ဒီသတင်းတွေကို လီနင်က ဝါးမျိုစားမတတ် တပ်မက်မောပါသည်။

နောက် ကျွန်မနှင့် မိန်းမဖော်တစ်ယောက်တို့ဟာ အလုပ်သမား

များနှင့်တူအောင် ခေါင်းပေါ်မှာ တဘက်တွေလွှမ်းပြီး ရုပ်ဖျက်၍ အလုပ် သမားတန်းလျားများတွင် သွားရောက်စုံစမ်းကြပါသည်။ အိမ်ထောင်ရှိ ရော၊ မရှိရော မိန်းမအိမ်တန်းလျားများကို ရောက်ခဲ့ကြပါတယ်။ အခြေ အနေမှာ အလွန်ကြောက်စရာကောင်းလောက်အောင်ပင် ဆိုးရွားပါ သည်။ ဤနည်းဖြင့်ရသော သတင်းများပေါ်တွင် မှီပြီး လိနင်သည် မိမိ၏စာများနှင့် ဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။ သော်တွန်အလုပ် ရုံရှိ ယောက်ျား၊ မိန်းမများထံ သူရေးတဲ့စာတမ်းများကို ဖတ်ရှုကြည့်က သူ့ဟာသူလုပ်တဲ့အလုပ်ကို ဂဃနဏ သိရှိနားလည်တဲ့အကြောင်း ထင် ရှားပေတယ်။ ပြီးတော့ ဟိုတုန်းကရှိတဲ့ ရဲဘော်တွေအတွက် ဘယ် လောက်ကောင်းတဲ့ သင်ခန်းစာတစ်ရပ်ကို ဖြစ်စေသလဲ။ အဲဒီတုန်းကမှာ လည်း ကျွန်မတို့ဟာ ကိုယ်လုပ်တဲ့အလုပ်ကို အသေးစိတ်လေ့လာတဲ့ နည်းကို စသိကြတာပါပဲ။ အသေးစိတ်တဲ့နည်းတွေမှာလည်း ကျွန်မတို့ ကို မမေ့နိုင်လောက်အောင် သတိရစေတာပဲ။

“အလုပ်သမားရေး” ဆိုသော ကျွန်မတို့၏ သတင်းစာဟာ မထွက်ဖြစ်ပါ။ ကျွန်မအခန်းမှာ ဒီဇင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့၌ ပထမထွက် မည့်အစောင်ကို ပုံနှိပ်တိုက်သို့ပို့ရန် ပြင်ဆင်ဆေးကြောခဲ့ဖူးပါတယ်။ အဲဒီအစောင်ရဲ့ မိတ္တူနှစ်ခုရှိပါတယ်။ တစ်ခုဟာ နောက်ဆုံးပြင်ရန် အတွက် ဗင်နရက်က ယူသွားပြီးတော့ တစ်ခုဟာ ကျွန်မဆီမှာထားပါ တယ်။ နောက်တစ်နေ့နံနက်ကျတော့ ပြင်ပြီးတဲ့အစောင်ကိုယူရန် ဗင် နရက်အိမ်သို့ ကျွန်မသွားတယ်။ ဟိုရောက်တော့ အစေခံမက သူထွက် သွားပြီလို့ပြောတယ်။ ကျွန်မနှင့်လိနင်နှင့် စီစဉ်ထားတာတစ်ခုရှိပါသည်။ အကြောင်းကြီးငယ်တစ်ခုခုဖြစ်လျှင် မီးရထားရုံးကိုသွားပြီး ဟိုမှာ အလုပ် လုပ်နေတဲ့ ချာဘိုတရိထံ စုံစမ်းရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဟိုတုန်းက မီးရထားရုံးမှာ ကျွန်မလည်း အလုပ်လုပ်နေပါသည်။ လိနင်အကြောင်းကို စုံစမ်းရန်

မီးရထားရုံးကိုသွားတော့ ဟိုကိုချာဘိုတရိမလာဘူး။ ဒါနဲ့ သူ့အိမ်ကို ထပ်လိုက်သွားပါတယ်။ သူ့အိမ်မှာလာပြီး လီနင် ထမင်းစားတတ်ပါတယ်။ “ချာဘိုတရိ” က သူ့အိမ်ကို လီနင်မလာတဲ့အကြောင်း ပြောပြပါတယ်။ ဒီတော့ လီနင်ဖြင့် အဖမ်းခံရတာ သေချာပြီဆိုတာ ကျွန်မသိတာပဲ။ ကျွန်မထံမှာရှိတဲ့ “အလုပ်သမားအရေး” မိတ္တူကို လုံခြုံစွာထားရန် အ(လ်)လိပ်ဇန်ဒရီပါဂျားထံ သွားအပ်ထားပါတယ်။ သူဟာ ကျွန်မနဲ့ ကျောင်းနေဘက်သူငယ်ချင်းလည်းဖြစ်တယ်။ နောက် စထရရဲ့ဇနီးလည်းဖြစ်တော့မည်။ နောက် ကျန်တဲ့လူတွေ အဖမ်းမခံရလေအောင် ဒီအတောအတွင်း “အလုပ်သမားအရေး” ကို ပုံမနှိပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ကြပါသည်။

လီနင် ပီတာစဘတ်မြို့တွင် နေသည့်အချိန်မှာ ပြီးတဲ့အလုပ်ကို အကောင်အထည်နှင့် မည်မည်ရရ မပြနိုင်သော်လည်း အလွန်အရေးကြီးတဲ့အချိန်ဖြစ်ပါသည်။ အပြင်ပန်းအားဖြင့် ထူးထူးခြားခြား ဘာမှမဖြစ်ပါ။ ထိုအခါက အရဲစွန့်ပြီးလုပ်ရတဲ့အလုပ်နဲ့ မသက်ဆိုင်ဘဲ လူတွေနှင့် အဆက်အသွယ် ဘယ်လိုလုပ်ရမည်ဆိုတာနှင့် သက်ဆိုင်ပါတယ်။ လူတွေနှင့်ရင်းနှီးဖို့ သူတို့ရဲ့အကြိုက်ကို လိုက်ပြောတတ်ရန် လေ့လာဖို့၊ ကျွန်မတို့ပြောတာကို သက်ဝင်အောင် သူတို့ကို သင်ပေးပြီး ကျွန်မတို့ ခေါင်းဆောင်ရာနောက်ကို သူတို့လိုက်ဖို့ စသည့် အောက်ခြေသိမ်းအလုပ်များကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါသည်။ အဲဒီ စိန်ပီတာစဘတ်မြို့တွင်နေသည့် အချိန်အတောအတွင်းမှာပဲ လီနင်ဟာ လူတွေရဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ကို ရခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်မတို့ လူတွေကိုဖမ်းပြီး ပထမဆုံးအကြိမ် ကျောင်းကိုသွားတော့ ဘာဘူရှကင်ဟာ ကျွန်မကို လှေကားအောက်ချောင်တစ်ခုထဲကို ခေါ်ပြီး လူတွေကိုဖမ်းတဲ့အတွက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး အလုပ်သမားတွေက

ရေးသားထားတဲ့ စာတမ်းတစ်ခုကို ကျွန်မအား ပေးပါတယ်။ စာတမ်းကတော့ နိုင်ငံရေးသဘောသက်သက်နဲ့ ရေးထားတာပါပဲ။ ဘာဘူရှကင်က ဒီစာတမ်းများကို တစ်ဆင့်ကူးရိုက်နှိပ်ပြီး ဝေငှရန် သူ့ကိုပေးလိုပြောတယ်။ အဲဒီအချိန်အထိ ကျွန်မဟာ အစည်းအရုံးနဲ့ အဆက်အသွယ်ရှိတဲ့ အကြောင်း သူ့ကို တစ်ခါမျှ မပြောဖူးပါ။ ဒါပေမဲ့ စာတမ်းကို ကျွန်မတို့ လူစုအား တစ်ဆင့်ကမ်းလိုက်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့လူစု အစည်းအဝေးလုပ်တာ ရပ်ချင်စကိုအိမ်မှာ ဖြစ်ပါသည်။ ဟိုမှာ အဖမ်းမခံရသေးတဲ့လူတွေ အားလုံး စုမိကြပါတယ်။ လိုင်ရာကိုစကီက စာတမ်းကိုဖတ်ပြပြီး ဒီစာရွက်ကို တို့ ရိုက်နိုင်မယ်ထင်သလား၊ ဒါ နိုင်ငံရေးသဘောသက်သက်နှင့် ရေးထားတာပဲလို့ပြောပါတယ်။ သို့သော်လည်း အလုပ်သမားတွေကိုယ်တိုင်က သူတို့သဘောနဲ့ သူတို့ရေးပြီး ရိုက်ပေးပါပြောသဖြင့် ရိုက်ပေးရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသည်။

နောက် လီနင်နဲ့လည်းပဲ ချက်ချင်း ပြန်ဆက်မိပါတယ်။ ထိုအခါ တုန်းက အမှုလုပ်ရန် ချုပ်ထားတဲ့ အကျဉ်းသားတွေဟာ သူတို့ဆီကို စာအုပ်တွေ ဘယ်လောက်ပဲပို့ပို့ အခွင့်ပြုပါတယ်။ အရာရှိတွေကလည်း သာမန်... ဘလျှံကာ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးတော့ စာအုပ်ထဲမှာချထားတဲ့ အစက်ငယ်ကလေးတွေ၊ နို့... မင်နဲ့ရေးထားတဲ့အတွက် စာရွက်အရောင် အနည်းငယ်ပြောင်းလဲနေတာတွေကို သူတို့ မရိပ်မိကြဘူး။ စာပုန်းရေးတဲ့အတတ်ကို လိုလျှင်ကြံဆ နည်းလမ်းရဆိုတဲ့အတိုင်း ချက်ချင်းပဲ တိုးတက်တတ်မြောက်လာကြတယ်။ လီနင်ရဲ့သဘောကတော့ အချုပ်ခန်းထဲမှာရှိတဲ့ တခြားရဲဘော်များအတွက် ပူပန်တတ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သူ အချုပ်ခန်းထဲကရေးတဲ့ စာတိုင်းမှာလည်း အချုပ်ခံနေရတဲ့ ရဲဘော်များကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် စေခိုင်းချက်များပါပါတယ်။ ဘယ်အကျဉ်းသားဟာ ထောင်ဝင်စာ ဘယ်တော့မှ မတွေ့ရရှာဘူး။ သူ့အတွက် အသိကောင်းတစ်ယောက်

ရှာလိုက်စမ်းပါ။ ဘယ်အကျဉ်းသားဟာ ဘယ်ထောင်စာဖတ်ခန်း၊ ဘယ်
 စာအုပ်ထဲမှာ စာတစ်စောင်ရရှိလေရဲ့၊ အဲဒါကို ရအောင်ရှာယူဟု သက်
 ဆိုင်သော အကျဉ်းသား၏ ဆွေမျိုးများ သူ့ထံ ထောင်ဝင်စာလာလို့ရှိရင်
 မှာတတ်လေ့ရှိပါတယ်။ ထောင်အတွင်းမှာရှိတဲ့ ရဲဘော်များနှင့်လည်း
 လီနင်ဟာ စာအများကြီး ရေးတတ်ပါတယ်။ လီနင် စာကို ဖတ်ရတယ်ဆို
 ရင်ပဲ သူတို့ဟာ စိတ်အားတက်ကြွလာပြီး အကျဉ်းခံနေရတာ မေ့သွားရုံ
 တင်မကဘူး။ အလုပ်ကို ရှေ့ဆက်လက်ပြီး လုပ်ဖို့ စကြတာပဲ။ သူရေးတဲ့
 စာတွေအကြောင်းကို ကျွန်မ မှတ်မိပါသည်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမှာ
 ကျွန်မ ထောင်ထဲမှာ အကျဉ်းခံနေရပါတယ်။ စာအုပ်တွေ အပြင်က
 ရောက်နေကျဖြစ်တဲ့ စနေနေ့တစ်နေ့မှာ နို့နှင့်ရေးထားတဲ့စာတွေကို
 ရပါသည်။ စာအုပ်ရောက်လာတယ်ဆိုရင်ပဲ အထဲမှာ စာပါတယ်
 မပါတယ်ဆိုတာ အမှတ်သား အစက်ကလေးတွေကို လိုက်ရှာတာပဲ။
 ၆ နာရီထိုးလျှင် လက်ဖက်ရည်ဖျော်ဖို့ သူတို့က ရေနွေးယူလာတယ်။
 ပြီးတော့ အကျဉ်းသမားကို ဘုရားရှိခိုးကျောင်းသို့ ခေါ်သွားကြပါသည်။
 နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူများဟာ သူတို့ရတဲ့စာများကို အလျားလိုက် ဖြတ်
 ထားပါတယ်။ လက်ဖက်ရည်ဖျော်လျှင်ဖျော်ချင်းပဲ “အစောင့်” ထွက်သွား
 ပါတယ်။ ပူနေတဲ့လက်ဖက်ရည်ထဲကို အသင့်ဆုတ်ထားတဲ့ စာရွက်များ
 ကို အလျားလိုက်ထည့်လျှင် ရေးထားတဲ့စာတွေ ပေါ်လာတာပဲ။ ထောင်
 ထဲမှာ စာကိုပေါ်ရန် ဖယောင်းတိုင်မီး မသုံးထိုက်ပါ။ ရေနွေးထဲထည့်၍
 စာပုန်းကို ဖော်တဲ့နည်းကို လီနင်က ကြံပြီး ထွင်ခဲ့ပါသည်။ သူရေးတဲ့
 စာတွေဟာ လူတွေကို ဘယ်လောက် ဇွဲသတ္တိတက်လာတယ်ဆိုတာ
 မပြောနဲ့တော့၊ နောက်ပြီး သူ့စာတွေဟာ အင်မတန်စွဲမက်စရာကောင်းတယ်။
 အပြင်မှာ အလုပ်လုပ်နေစဉ် လီနင်ဟာ အချုပ်အချာဖြစ်သလို ထောင်ထဲ
 မှာနေစဉ်လည်း အပြင်နဲ့ဆက်ရန် သူဟာ ဆက်သွယ်ရေးချက်မကြီး

တစ်ခုဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီတင်မကသေးပါဘူး။ ထောင်ထဲမှာ အလုပ်တွေ လည်း သူ အများကြီးလုပ်ပါတယ်။ “အရင်းရှင်စနစ် ရရှားပြည်၌ ပေါ် လာပုံ” ဆိုတဲ့စာအုပ်လည်း သူရေးသေးတယ်။ အဲဒီလိုရေးဖို့ သူ ပြောင်း ရေးတဲ့စာတွေထဲမှာ လိုတဲ့အချက်များနှင့် စာရင်းအင်းစာအုပ်များကို မှာပါတယ်။

“သူတို့က ငါတို့ကိုလွှတ်လိုက်တာ မြန်လွန်းအားကြီးတယ်ဟေ့၊ ငါ အလုပ်နည်းနည်း ဆက်လုပ်ချင်သေးတယ်။ ဆိုက်ဆားရီးယားပြည် မှာဆိုရင် လိုတဲ့စာအုပ်တွေကို ရနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး” လို့ လီနင် ကျွန်မကို တစ်ခါက ရယ်စရာစကား ပြောဖူးပါသည်။ လီနင်ဟာ အကျဉ်းခံနေရစဉ် “အရင်းရှင်စနစ် ရှားပြည်၌ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ” ကိုသာ ရေးသားသည် မဟုတ်ပါ။ လျှို့ဝှက်သော စာအုပ်စာတမ်းများနှင့် စာအုပ်ငယ်များကို လည်း ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ပြီးတော့ ပထမကွန်ဂရက်မှာ တင်ပြဖို့ လုပ်ငန်းအစီစဉ်အကြမ်းကိုလည်း သူ ရေးဆွဲဖူးပါသေးတယ်။ အဲဒီညီ လာခံဟာ စောစောကျင်းပဖို့ စီစဉ်ထားသော်လည်း ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်ကျမှပဲ ကျင်းပဖြစ်တယ်။ အစည်းအရုံးတွင် ဆွေးနွေးသည့် ပြဿနာများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း သူ၏ထင်မြင်ချက်များကို ရေးသားပြောဆိုပါသည်။ နို့နှင့် စာပုန်းရေးသည်ကို မမိအောင် လီနင်ဟာ နို့... မင်အိုးကလေးတွေ ကို ပေါင်မုန့်နှင့်လုပ်ပါသည်။ တစ်ခါက အသံကြားတာနှင့်တစ်ပြိုင်နက် သူဟာ နို့... မင်အိုးကို ပါးစပ်ထဲ မျိုချလိုက်တာပဲ။ “ဒီကနေ့ မင်အိုး ခြောက်လုံး မျိုပြီးပြီ” လို့ သူ သရော်ပြီး ရေးတတ်ပါသည်။

သို့သော်လည်း လီနင်ဟာ သူ့ကိုယ်သူ ဘယ်လိုပဲ ထိန်းနိုင်ထိန်း နိုင် သူ့စည်းကမ်းနှင့်သူ ဘယ်လိုပဲ နေနိုင်နေနိုင် ကြာတော့ ထောင်တွင်း ရေးရဲ့ ငြီးငွေ့မှုဟာ သူ့ကို ထိခိုက်လာတာပဲ။ တစ်ခါက သူ့စာထဲမှာ အကြံတစ်ခုကို ကျွန်မ အားပေးပါတယ်။ အဲဒီအကြံက ဘာလဲဆိုတော့

သူ့ကို ရေချိုးရန် ခေါ်သွားလို့ရှိရင် သူသွားရာလမ်းမှာ ပြတင်းပေါက် တစ်ခုရှိပါတယ်။ အဲဒီပြတင်းပေါက်မှ ဖြတ်ပြီးကြည့်လျှင် သူမြင်နိုင် လောက်တဲ့နေရာက ကျွန်မနှင့် ကျွန်မမိတ်ဆွေတို့ လာရပ်နေရန် ဖြစ်ပါ သည်။ နောက် ဘာဖြစ်လို့လဲမသိဘူး။ ကျွန်မ သွားရပ်နေသော်လည်း သူလာတာကို မတွေ့ရပါ။ လီနင် ထောင်အတွင်းမှာရှိစဉ်ပင် အပြင်အလုပ် ဟာ ကြီးကျယ်လာပြီး အလုပ်သမားလုပ်ငန်းဟာလည်း တိုးတက်ခဲ့ပါ တယ်။ မာတော့၊ လိုက်ကိုစကီနှင့် တခြားရဲဘော်များကိုပါ ဖမ်းလိုက် တော့ ကျွန်မတို့ရဲ့ လူစုအားဟာ နည်းသည်ထက် နည်းသွားပါတယ်။ လူသစ်တွေဝင်လာတာကတော့ ဝင်တာပါပဲ။ သို့သော်လည်း သူတို့မှာ ဝါဒဗဟုသုတနည်းသေးတယ်။ လေ့လာဖို့အချိန်လည်း မရဘူး။ ဘာဖြစ် လို့လဲဆိုတော့ ကိုယ်ထိလက်ရောက် လုပ်ရတာက မအားအောင် ဖြစ်နေ တာပဲ။ လှုံ့ဆော်ရေးကလည်း နေရာတိုင်းမှာပဲ။ ဝါဒဖြန့်ဖို့ဆိုတာ တွေးဖို့ တောင် အချိန်မရဘူး။ ကျွန်မတို့ရဲ့ ရိုက်နှိပ်လှုံ့ဆော်ရေးဟာ အတော် အောင်မြင်ခဲ့ပါသည်။ တကယ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အခြေအနေတွေကိုတောင် သေချာစွာ မလေ့လာရသေးဘဲ စာတမ်းများကို ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရပါတယ်။ ၁၈၉၉ ခုနှစ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ ရက်ကန်းသပိတ်ကိစ္စဟာ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက် တစ်ဂိုဏ်း၏ ဩဇာနှင့် ဖြစ်ပွားရပါတယ်။ အဲဒီကိစ္စဟာ များစွာသော ရဲဘော်တို့ကို မာနကြီးစေပါတယ်။ “စီးပွားရေးဝါဒ” ဖြစ်ပေါ်လာရန် အခြေလည်း အဲဒီတုန်းကပဲ ပေါ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီမှာ စီ(လ်)ဗင်က အကြမ်း ရေးထားတဲ့စာတမ်းကို ဖတ်ပြပါတယ်။ အဲဒီထဲမှာ အလုပ်သမားများဟာ စီးပွားရေးအတိုက်အခံသက်သက်ကိုသာလျှင် လုပ်ရမည်ဆိုသော သဘောကို သက်ရောက်စေတဲ့ စာကြောင်းဟာ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းနဲ့ ပါလာသလဲမသိဘူး။ ဒီစာကြောင်းကို သူ ကျယ်ကျယ်ဖတ်ပြီး ဟာ... ငါ... ဘယ်နှယ်လုပ် မှားသွားပါလိမ့်။ ဘာကြောင့် ဒီစာကြောင်းကို

ရေးမိမှန်းမသိဘူးဟု စာဖတ်ရပ်ပြီး ပြောခဲ့ဖူးပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိုစော်ကားသည့် စာကြောင်းကို ဖျက်ပစ်လိုက်ရပါတယ်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ် နွေဥတုတွင် လက်ထင့်စကီ ပုံနှိပ်တိုက် ပျက်သွားပါတယ်။ နောက် ကျွန်မတို့စာတမ်းများ မရိုက်နှိပ်နိုင်တော့ပါ။ ဂျာနယ်တစ်ခု ရိုက်နှိပ်ရေး အတွက် အစီအစဉ်ကိုလည်း ရက်အကန့်အသတ်မရှိ ရပ်ထားလိုက်ရပါတယ်။

၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားသော သပိတ်အရေးအတွင်း၌ သူတို့ ကိုယ်သူတို့ “မြောက်အသင်း” ဟု အမည်တပ်ထားသော တပ်ထာရီ လူစုနှင့် “ကြက်ဖသင်း” ဟုတွင်သော ချာနီရှက်လူစုတို့သည် ကျွန်မတို့ နှင့် လာပေါင်းကြပါတယ်။ သို့သော်လည်း ဒီဇင်ဘာသမားများ၊ ၁၈၉၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အဖမ်းခံရသောသူများကို ဒီဇင်ဘာသမားများဟု ခေါ်ကြပါသည်။ သူတို့ အချုပ်ခံနေရစဉ်တွင် အပြင်နှင့် အဆက်မပြတ် အောင် ဆက်သွယ်နေတဲ့အတွက် လုပ်ငန်းဟာ အရင်လမ်းဟောင်း အတိုင်း သွားနေပါတယ်။ ၁၈၉၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် လီနင် ထောင်မှလွတ်လာသော်လည်း ကျွန်မမှာ ထောင်ထဲမှာပဲ နေရပါ သေးတယ်။ ထောင်က လွတ်ခါစဆိုရင် အလုပ် အတော်များတတ်ပါ တယ်။ သို့သော်လည်း လီနင်က အပြင်အခြေအနေ ဘယ်လိုဖြစ်နေ တယ်ဆိုတာကို ကျွန်မထံ စာပေးပါတယ်။ လီနင် ထောင်ကလွတ်ခါစမှာ လူဝလာပြီး အလေးချိန်လည်း အင်မတန်တိုးနေတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်း ကို ကျွန်မတို့အမေက လာပြောလို့ သိရပါတယ်။ များမကြာမီပင် ကျွန်မ လည်း လွတ်လာပါတယ်။ ဗက်ထရီဘာခေါ် အကျဉ်းခံနေရသော မိန်းမ တစ်ယောက်ဟာ ရဲတိုက်ထဲမှာ သူ့ကိုယ်တိုင်သူ အရှင်လတ်လတ် မီးရှို့ သတ်လိုက်ပါသည်။ ပုလိပ်စုံထောက်ဌာနက ထောင်အတွင်းမှာရှိတဲ့ မိန်းမတွေအားလုံးကိုလွတ်ပြီး သူတို့အမှု မပြီးမချင်း ပိတာစဘတ်မြို့မှာပဲ

လွှတ်ထားတယ်။ ဒါပေတဲ့ သူတို့နောက် အယောင်ခံပြီး အမြဲလိုက်
နေရန် ပုလိပ်နှစ်ယောက်စီလောက် လွှဲထားပါတယ်။ ကျွန်မ ထွက်လာ
သောအခါ အစည်းအရုံးဟာ အတော်ကြေကွဲစရာကောင်းတဲ့ အခြေအနေ
ကို ရောက်နေပါတယ်။ အရင်က ဟုတ်ဟုတ်ညားညား ဝင်လုပ်ဖူးတဲ့
လူများအနက် ရပ်ချင်ကိုတို့ လင်မယားနှစ်ယောက်ပဲ ကျန်တော့တယ်။
သူကတော့ လုပ်စရာရှိတာအားလုံးကို လျှို့ဝှက်တဲ့နည်းနဲ့တော့ မလုပ်
တတ်ရှာဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဘက်ဘက်နှင့် အဆက်ကိုတော့ မပျက် လုပ်နေ
ပါတယ်။ သူ စထရုနှင့်လည်း ဆက်နေတာပဲ။ နောက်များမကြာမီပဲ
စထရုဟာ အ(လ်)လက်ဇန်ဒါဒရီဘာ “ဂျား” နဲ့ လက်ထပ်လိုက်တယ်။
ဒီမိန်းမကတော့ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင်တစ်ယောက်ပါပဲ။ သို့
သော်လည်း သူ့ယောက်ျားဟာ အဲဒီဘက်က သူ့လောက်မသန်ဘူး။
သူဟာ စည်းရုံးရေးတာဝန်ကို မလုပ်နိုင်ဘူး။ လျှို့ဝှက်တဲ့အလုပ်ကိုတော့
မပြောနဲ့တော့။ သို့သော်လည်း သူ့ထံ အကူအညီတောင်းရန်ဆိုပြီး ခေါ်
မေးတဲ့အခါ သူ အတော်သဘောကျပါတယ်။ သူ ပထမကွန်ဂရက်
အတွက် ကြေညာချက်တစ်ရပ်ကို ရေးဖူးပါတယ်။ ၁၈၉၇-၉၈ အကူး
ဆောင်းအခါက လီနင်၏စေခိုင်းချက်အရ ကျွန်မ စထရုထံ ခဏခဏ
သွားရပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက စထရုဟာ “ကမ္ဘာသစ်” မှာ အယ်ဒီတာ
ဖြစ်နေပါတယ်။ အဖြစ်အပျက်များကြောင့် သူ့ခင်ပွန်း အ(လ်)လက်ဇန်
ဒရီဘာနှင့်လည်း အဆက်အသွယ်ဖြစ်နေပါသည်။ ဟိုအခါတုန်းကဆို
လျှင် စထရုဟာ စိတ်ကောင်းရှိတဲ့ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့
ပါတယ်။ သို့သော်လည်း သူဟာ အင်မတန် စာသံပေသံပါနေတဲ့ လူ
တစ်ယောက်ဖြစ်ပါတယ်။ လီနင်တို့ အလွန်မြတ်နိုးတဲ့ လက်တွေ့
ဗဟုသုတကို သူ တယ်ပြီး ဆည်းပူးလိုဟန်မရှိဘူး။ ဘာသာပြန်ချက်တွေ
ကို သူ ကျွန်မအတွက် တည်းဖြတ်ပေးပါတယ်။ အလုပ်ကို အလွန်

ငြီးငွေ့တတ်ပါတယ်။ လုပ်မှမလုပ်ရသေးဘူး၊ ပင်ပန်းတာကအရင်ပဲ။
 လီနင်ကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ အလုပ်တစ်ခုတည်းကိုပဲ နာရီပေါင်း
 များစွာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်တတ်ပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဘာသာ
 ပြန်တာကလေးကိုတောင် စိတ်ရောကိုယ်ပါ လုပ်တတ်ပါတယ်။ စထရု
 ဟာ အားလပ်ချိန်များ၌ “ဖက်” ရေးတဲ့စာများကို ဖတ်တတ်ပါတယ်။
 လူတစ်ယောက်က လီနင်အကြောင်းရေးရာမှာ လီနင်ဟာ “ဖက်” ရေးတဲ့
 စာပေကို ကြိုက်တတ်တယ်လို့ ထည့်ရေးဖူးပါတယ်။ ဒါဟာ လုံးဝမှား
 ပါတယ်။ “ဖက်” ဟာ ပဒေသရာဇ်(မြေပိုင်ရှင်စနစ်) ဝါဒသမားကြီးအစစ်
 ဖြစ်တဲ့အတွက် သူ့စာအုပ်ကို ကိုင်တောင်မကြည့်ထိုက်ပါဘူး။ သို့သော်
 လည်း (ဖက်)ကို စထရုကြိုက်တတ်တာတော့ အမှန်ပဲ။ ဟိုအခါတုန်းက
 လီနင်နဲ့ စထရုတို့ သင့်မြတ်ကြသည်မှာ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိပါ။)

ကျွန်မ မြင်သမျှ၊ ကြားသမျှ အကြောင်းအရာတွေအားလုံးကို
 လီနင်ထံ စာရေးသား၍ အကြောင်းစုံကြားပါသည်။ သို့သော်လည်း
 အစည်းအရုံးအကြောင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရေးသားစရာ သိပ်မရှိပါ။
 ကွန်ဂရက်ကျင်းပချိန်ရောက်သောအခါ ကျွန်မတို့လူစုအနက် လေး
 ယောက်သာ ကျန်ပါတော့တယ်။ ရပ်ချင်ကိုနှင့် သူ့ဇနီး နီးဆင်းမားနှင့်
 ကျွန်မတို့ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ကိုယ်စားလှယ်ဟာ ရပ်ချင်ကိုဖြစ်ပါ
 သည်။ သို့သော်လည်း သူ ကွန်ဂရက်က ပြန်လာတော့ ဟိုမှာ ဘာဖြစ်
 တယ်ဆိုတာကို သူ ဘာမှ ပြန်မပြောတတ်ဘူး။ စာအုပ်တစ်အုပ်နောက်
 က ညီလာခံမှာ တင်ပြအတည်ပြုခဲ့သော စထရုရေးတဲ့ ကြေညာချက်ကို
 ထုတ်ပြပါတယ်။ ဒီကြေညာချက်အကြောင်းကို ကျွန်မတို့ အကုန်လုံး
 သိပြီးသားပါပဲ။ ကွန်ဂရက်တက်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တိုင်းလိုလိုပဲ အဖမ်းခံ
 ကြပါတယ်။ ယူဇာနယ်သို့ သုံးနှစ်သွားရောက်နေထိုင်ရန် ကျွန်မကို
 နှင်လိုက်ပါတယ်။ လီနင်ရောက်ရှိနေတဲ့ ပင်နတ်စင့်ရွာတစ်ရွာသို့ ကျွန်မ

ကို ပြောင်းပေးပါမည့်အကြောင်း အစီရင်ခံတော့ ပြောင်းခွင့်ရပါတယ်။
ဒီအတွက် ကျွန်မဟာ လီနင်နှင့် “ကြောင်းလမ်း” ထားတဲ့ မိန်းမဖြစ်
တယ်လို့ အကြောင်းပြခဲ့ပါတယ်။

အခန်း ၂

နယ်နှင်ခံရစဉ် (၁၈၉၈-၁၉၀၁)

မင်နတ်စင်နယ်သို့ ကျွန်မတို့အမေနှင့် ကျွန်မတို့နှစ်ယောက် ကိုယ့် စရိတ်နှင့်ကိုယ် သွားကြပါသည်။ ၁၈၉၈ ခုနှစ် မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကရပ်နီရပ်အရပ်သို့ ရောက်ပါသည်။ အဲဟိုကမှ ရင်နတ်စင်မြစ်အတိုင်း သင်္ဘောနှင့် သွားကြရပါသည်။ သင်္ဘောအသွားအလာပိတ်ထားတာ ပြန်မဖွင့်သေးတဲ့အချိန်၌ ကျွန်မတို့ ကရပ်နီရပ်သို့ ရောက်သွားပါသည်။ ဟိုမှာ “ပြည်သူ့ဆန္ဒ” အဖွဲ့မပေါ်မီက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော တော်လှန်ရေး အသင်းကြီးတစ်ခု၏ အသင်းဝင်သော တစ်ချစ်နှင့် သူ့ဇနီးတို့ကို တွေ့ကြ ပါသည်။ ကျွန်မတို့လုပ်နေတဲ့အလုပ်မှာ ကျွမ်းကျင်ပြီးသားလူများ ဖြစ်တဲ့ အတိုင်း အဲဒီအရပ်ကို ဖြတ်သွားရမည့် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ် ဝိုဏ်းဝင် များနှင့် ကျွန်မတို့ တွေ့ဆုံရန် စီစဉ်ပေးပါသည်။ တွေ့ရတဲ့လူတွေအနက် ကျွန်မနှင့် အမှုတစ်တွဲတည်းသမားတွေလည်း ပါပါသည်။ သူတို့ဟာ လင်နစ်နှင့် ဆစ်(လ်)ဗင်တို့ဖြစ်ပါတယ်။ အကျဉ်းသမားများကို ဓာတ်ပုံ ရိုက်ယူရန်လာသော စစ်သားများသည် ကျွန်မတို့ပေးသော ပေါင်မုန့်နှင့် ဝက်အူချောင်းများကို စားသောက်နေကြပါသည်။

မင်နတ်စဉ်အရပ်သို့ ရောက်သောအခါ တာတော့ခေါ် မေလ ၁ ရက်နေ့ နယ်နှင့်ခံရသူတစ်ဦးထံ သွားရောက်တွေ့ဆုံပြီးလျှင် ကျွန်မနှင့် ကျောင်းနေဘက်သူငယ်ချင်းဖြစ်သော သူ့နှမ၏ မှာစကားများကို ပြောကြားပါသည်။ အလွန်ခိုင်မြဲသောသတ္တိရှိသည်ဟု ကျော်ကြားသော တော်လှန်ရေးသမား ဖီးလစ်ကွန်းထံသို့လည်း သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ ကျွန်မဟာ သူ့ကို အတော်ပဲ သဘောကျပါတယ်။

လီနင်နေတဲ့ ရှုရှင်စကို ကို ကျွန်မရောက်တော့ အချိန်ဟာ နွားရိုင်း သွင်းချိန်လောက် ဖြစ်နေပါပြီ။ သူ တောလိုက်ထွက်နေပါသည်။ ကျွန်မ တို့ပစ္စည်းများကို နေရာတကျထားပြီးတော့ နေရာအခန်းများကို ပြင်ဆင်ကြပါသည်။ ဆိုက်ဘားရီးယားပြည် မင်နတ်စဉ်နယ်ရှိ လယ်ယာတောင်သူများသည် အနေအထိုင် အလွန်သန့်ကြပါသည်။ ကြမ်းပြင်များဟာ လည်း တောက်ပြောင်နေတဲ့ အိမ်တွင်းလုပ်ဖျာများဖြင့် ခင်းကျင်းထားပါတယ်။ အိမ်နံရံများလည်း အဖြူသုတ်ထားပြီး ထင်းရှူးတိုင်များဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားလေ့ရှိပါသည်။ လီနင်နေတဲ့အခန်းဟာ မကြီးလွန်းသော်လည်း အလွန်ပင် သန့်ရှင်းပါသည်။ ကျန်တဲ့အခန်းများကို ကျွန်မနဲ့ အမေတို့နေဖို့ ပေးပါတယ်။ အိမ်ရှင်များနှင့် အိမ်နီးနားချင်းတို့ဟာ ဝိုင်းအုံပြီး ကျွန်မတို့ကို ကြည့်ကြတာပဲ။ သူတို့က ဟိုမေးသည်မေးနဲ့ နောက်တော့ လီနင် အမဲလိုက်ရာက ပြန်လာပါရော။ အခန်းထဲမှာ မီးမြင်တော့ သူ အံ့ဩသွားတယ်။ အိမ်ရှင်က အိုစကာ အယ်လီဇန်ဒရိုဗစ် (ပီတာ စဘတ်မြို့က နယ်နှင့်ခံရတဲ့ အလုပ်သမားတစ်ယောက်)ဟာ အိမ်ကို “မူး” ပြန်လာပြီး စာအုပ်တွေကို အခန်းထဲမှာ ဖြန့်ကြဲထားတယ်လို့ လီနင်ကိုပြောတော့ လီနင်ဟာ လှေကားကို အပြေးတက်လာတာပဲ။ အဲဒီအချိန်မှာ ကျွန်မကလည်း အိမ်အပြင်ကို ထွက်လာပါတယ်။ အဲဒီညက ကျွန်မတို့ စကားလက်ဆုံကျနေလိုက်ကြတာ အချိန်တွေကုန်မှန်း

တောင် မသိကြဘူး။ နာရီပေါင်းများစွာ ကြာသွားပါတယ်။ လီနင်ဟာ အတော်ကျန်းမာပြီး ရွှင်လန်းနေပါတယ်။ ရှုရှင်စကိုမှာ နယ်နှင်ခံရတဲ့ အလုပ်သမားနှစ်ယောက်သာ ရှိပါတယ်။ တစ်ယောက်ကတော့ ပရော်မင်စကီးခေါ်တဲ့ ပိုလန်ပြည်သား ဦးထုပ်လုပ်တဲ့ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင်တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ကလေးခြောက်ယောက်ရှိတဲ့ အိမ်ထောင်သည်တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ယောက်ကတော့ ပြူတီလော့ အလုပ်ရုံမှာလုပ်တဲ့ ဖင်လန်ပြည်သားဖြစ်ပါတယ်။ သူ့နာမည်ကတော့ ဖင်ဘာ့(ဂ်)လို့ခေါ်ပါတယ်။ နှစ်ယောက်စလုံးပဲ အင်မတန်ကောင်းသော ရဲဘော်များ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ပရော်မင်စကီးကတော့ အင်မတန်အေးပြီး စိတ်တည်တည်နှင့် ခပ်ကြမ်းကြမ်းပဲ နေတတ်တယ်။ သူဟာ စာဖတ် အင်မတန်နည်းပြီး အသိဉာဏ် သိပ်မရှိဘူး။ သို့သော်လည်း အင်မတန် ထင်ရှားတဲ့ “လူတန်းစားသိ” သော စိတ်ဓာတ်ရှိပါတယ်။ ခုထက်ထိ ဘာသာကိုကိုင်းရှိုင်းနေတဲ့ သူ့ဇနီးအပေါ်ထားတဲ့ သဘောကတော့ ခပ်သရော်တော်တော်ပဲ။ အမဲလိုက်ဝါသနာပါတယ်။ တနင်္ဂနွေနေ့များဆိုလျှင် သူဟာ “ပွဲတော်ဝတ်” ဝတ်ကောင်းစားလှများကို ဝတ်ဆင်ပြီး မျက်နှာဟာလည်း အင်မတန်ရွှင်လန်းလေ့ရှိပါတယ်။ သူဟာ ပိုလန်ဘာသာနှင့် တော်လှန်ရေးသီချင်း အလွန်အဆိုကောင်းသောသူ တစ်ယောက်ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုသီချင်းများ၏ အမည်များမှာ “အလုပ်သမားတွေ”၊ “မေလ ၁ ရက်နေ့” စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ကလေးများဟာလည်း သူနဲ့ ဝိုင်းဆိုတတ်ပါတယ်။ သံပြိုင်ဆိုစရာရှိလျှင် လီနင်ကလည်း ဝင်ဆိုတာပဲ။ သူဟာ ဆိုက်ဘေးရီးယားပြည်မှာဖြင့် သီချင်းတွေ အများကြီးကို ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ကြီးဆိုတာပဲ။ ပရိုမော်စကီးဟာ လီနင်သင်ထားတဲ့ ရုရှားသီချင်းများလည်း ဆိုတတ်ပါတယ်။ သူ ပိုလန်ကိုပြန်ပြီး အလုပ်ပြန်လုပ်မည်လို့ ရည်ရွယ်တဲ့အတိုင်း သူ့ကလေးတွေအတွက်

သားမွေးအကျီချုပ်ရလေအောင် ယုန်တွေကို မရေမတွက်နိုင်အောင် လိုက်
 သတ်တာပဲ။ သို့သော်လည်း သူ ပိုလန်ကို ဘယ်တော့မှ ပြန်မရောက်
 တော့ဘူး။ သူနှင့် သူ့ဇနီးတို့ဟာ ကရာနိုရပ်နားက ကျော်လွန်သွားပြီး
 မသွားနိုင်ကြဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဟိုမှာ မီးရထားဘက်မှာ အလုပ်
 တစ်ခုရသွားတယ်။ ကလေးတွေဟာ ယခုအခါ ကြီးပြင်းလာကြပါပြီ။
 သူရော၊ သူ့ဇနီးရော၊ သူ့သားသမီးတွေရော အားလုံး ကွန်မြူနစ်တွေ
 ဖြစ်လာကုန်ကြပြီ။ သားတစ်ယောက်ဟာ စစ်ထဲမှာ ဆုံးသွားတယ်။
 တစ်ယောက်ဟာ ပြည်တွင်းအရေးတော်ပုံမှာ သိသိကလေး လွတ်သွားပြီး
 ယခုတော့ “ချစ်တား” မှာရှိပါတယ်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်ကျတော့မှ ပရိုမင်စကီ
 ဟာ ပိုလန်ကို ပြန်ဖြစ်တယ်။ ဒါပေတယ်လို့ လမ်းမှာ တုပ်ကွေးရောဂါ
 ဝင်ပြီး သေသွားရှာတယ်။

သည့်ပြင်အလုပ်သမားတစ်ယောက်ကတော့ သူနှင့် လုံးလုံးမတူ
 ဘူး။ သူကတော့ ခပ်ငယ်ငယ်ပဲ။ သပိတ်မှောက်ပြီး ခပ်ကြမ်းကြမ်းလုပ်
 တဲ့အတွက် နယ်နှင့်ခံရတာပါ။ သူဟာ ပညာအရပ်ရပ်ကို တော်တော်ကြီး
 တတ်တယ်။ ဒါပေမဲ့လို့ “ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ” ဘာလဲဆိုတာကိုတော့
 စမ်းတဝါးဝါးနှင့်ပဲသိပါတယ်။ သူတစ်ခါ ဖော်လော့က ပြန်လာပြီး
 “စာရေးတစ်ယောက် ရောက်လာတယ်၊ ကျုပ်နဲ့ သူ့ဝါဒချင်း ကိုက်ညီကြ
 ပါတယ်လို့ လာပြောပါတယ်။ ကျွန်မက ဘာအဓိပ္ပာယ်ကို ဆိုလိုပါ
 သလဲ” လို့မေးတော့ ဟာ... သူရောကျုပ်ရော တော်လှန်ရေးနှင့် ဆန့်ကျင်
 ကြပါတယ်ဟု သူကပြန်ပြောတော့ ကျွန်မနဲ့လီနင်တို့ အုန်းခနဲ ရယ်ကြ
 တာပဲ။ နောက်တစ်နေ့တော့ ကွန်မြူနစ်ကြေညာစာတမ်းကို လေ့လာဖို့
 သူနှင့်အတူတူ ထိုင်ကြတယ်။ ကျွန်မက ဂျာမန်ဘာသာမှ ပြန်ယူရပါ
 သည်။ အဲဒါပြီးတော့ ကျွန်မတို့ “အချင်း” ကို ဖတ်ကြပြန်ရော။ သင်ခန်း
 စာသင်နေတုန်း ပရိုမင်စကီဟာ တစ်နေ့တော့ အနားလာပြီး သူ့ဆေးတံ

ကြီးကိုဖွာနေတယ်။ ကျွန်မတို့ဖတ်နေတဲ့အကြောင်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်မေးတော့ အိုစကာဟာ ရုတ်တရက် မဖြေနိုင်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ပရိုမင်စကီက ခပ်လေးလေးနှင့် ပြုံးပြီး ပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီနောက် တစ်ပတ်လုံး အိုစကာ စာမဖတ်ဘဲ နေခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူကတော့ လူကောင်းတစ်ယောက်ပါပဲ။

လီနင်မှာ ဇူရာလီဆိုတဲ့ လယ်သမားမိတ်ဆွေတစ်ယောက် ရှိပါတယ်။ လီနင်ဟာ သူ့ကို အင်မတန်ခင်ပါတယ်။ သူ့အသက်ဟာ ၃၀ ရှိပြီး အဆုတ်နာလည်း သူ့မှာရှိတယ်။ သူ အရင်က စာရေးဖြစ်ဖူးပါတယ်။ သူဟာ သန္ဓေကိုက တော်လှန်ရေးသမားဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းပြင် မဟုတ်မခံတတ်တဲ့စိတ်လည်း ရှိကြောင်းနှင့် လီနင်က ပြောပြဖူးပါတယ်။ ဇူရာလီဟာ သူ့ဌေးများကို ရဲရဲရင့်ရင့်ကြီး အတိုက်အခံလုပ်တတ်ပါတယ်။ မဟုတ်တာ နည်းနည်းကလေးလုပ်တာကိုမှမခံဘူး။ သူ တခြားကိုထွက်သွားပြီး များမကြာမီပဲ အဆုတ်နာနှင့် သေပါတယ်။

လီနင်မှာ သည့်ပြင် အသိအကျွမ်းအဖြစ် လယ်သမားတစ်ယောက်လည်း ရှိပါသေးတယ်။ သူနှင့် အမဲလိုက် အတူတူ သွားတတ်ပါသည်။ သူဟာ အင်မတန်ခေါင်းမာတဲ့ လယ်သမားဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ကို လူအများက ဆိုစိပတစ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ သို့သော်လည်း လီနင်နဲ့သူ စကားပြောသင့်မြတ်ကြပါတယ်။ ထူးဆန်းတဲ့လက်ဆောင်တွေကိုလည်း လီနင်ကိုပေးပါတယ်။ တစ်ခါတလေ ကြိုးကြာငှက်၊ တစ်ခါတလေ သစ်သီးများကို ယူခဲ့ပါတယ်။ ဆိုက်ဘားရီးယားပြည်၏ တောဓလေ့ကို ဇူရာလီနှင့် ဆိုစိပတစ်ထံမှ လီနင် လေ့လာယူရပါတယ်။ တစ်ခါက သူနှင့် လယ်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးတို့ ပြောဖူးတဲ့အကြောင်းကို လီနင်က ပြောပြဖူးပါတယ်။ အဲဒီလယ်ပိုင်ရှင်အိမ်မှာ သူနေတယ်။ လယ်ပိုင်ရှင်ထံက လယ်သူရင်းငှားတစ်ယောက်ဟာ သားရေတစ်ချပ် ခိုးယူနေစဉ် လက်ပူးလက်

ကျပ်မိသွားတာနဲ့ သူရင်းငှားကို ဟိုနေရာတွင် ပွဲချင်းပြီး စီရင်လိုက်တာပဲ။ အဲဒီအဖြစ်အပျက်ကို အကြောင်းပြုပြီး လူလတ်တန်းစား လယ်ပိုင်ရှင်တို့၏ အသနားအညှာတာကင်းမဲ့ပုံ၊ လယ်သမားတွေကို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ ခြယ်လှယ်ပုံတို့ကို လီနင်က ပြောဖူးပါတယ်။ အမှန်အားဖြင့် ဆိုက်ဘားရီးယားပြည်ရှိ လက်လုပ်လက်စား လယ်သမားများဟာ ကျွန်ုပ် သပေါက်များသဖွယ် အလုပ်လုပ်ရပြီး အခါကြီးရက်ကြီးများ၌သာ အားလပ်ခွင့်အနည်းငယ် ရကြပါတယ်။

လီနင်ဟာ တောရွာခလေ့ကို တခြားနည်းဖြင့်လည်း လေ့လာတတ်ပါသည်။ တနင်္ဂနွေနေ့များတွင် သူသည် ဥပဒေဆွေးနွေးပွဲများကို ကျင်းပလေ့ရှိပါသည်။ ရွှေတွင်းမှ အလုပ်ဖြုတ်ခံရတဲ့ အလုပ်သမားတစ်ယောက်အား သူ့ရွှေတွင်းပိုင်ရှင်ကို တရားစွဲဆိုပြီး အလုပ်ပြန်ရအောင် ကူညီပေးလိုက်သောကြောင့် လီနင်ဟာ ဥပဒေတတ်ကျွမ်းသူတစ်ယောက်ဖြစ်သည်ဟု ကျော်ကြားလာပါတယ်။ အမှုနိုင်တဲ့သတင်းဟာ လယ်သမားတွေထဲမှာ ရုတ်ခြည်း ပျံ့နှံ့သွားတာပဲ။ လယ်သူရင်းငှားတွေရော၊ လယ်သူတွေရော လာပြီး သူတို့ရဲ့ ဝဋ်ခံရပုံကို အထုပ်ဖြေပြကြတာပဲ။ လီနင်ဟာ သူတို့ပြောတာတွေကို စေ့စေ့စပ်စပ်နားထောင်ပြီး သူ့အကြံဉာဏ်များကိုပေးပါတယ်။ ၁၅ မိုင်လောက်ဝေးတဲ့အရပ်က လယ်သမားတစ်ယောက်လာပြီး အကြံဉာဏ်တောင်းပါတယ်။ သူ့ယောက်ဖတစ်ယောက်ဟာ မင်္ဂလာဆောင်တာ သူ့ကို မဖိတ်ကြားဘူးတဲ့။ မင်္ဂလာဆောင်ပွဲမှာ အရက်လည်းတိုက်တယ်တဲ့။ အဲဒါ သူ့ယောက်ဖကို ဘယ်လိုအရေးယူမလဲလို့ မေးတယ်။ “ကျုပ်ယောက်ဖဆီကို အခုသွားရင် ကျုပ် အရက်သောက်ရပါ့မလား” လို့ဆိုတော့ လီနင်က ဒါတော့ ခင်ဗျားသွားရင် သောက်ရမှာပေါ့ဗျာလို့ ပြန်ပြောလိုက်တယ်။ သူ့ယောက်ဖနှင့် ကျေအေးအောင် လီနင်က သူ့ကို ချောရတာ တစ်နာရီနီးနီး ကြာသွားတာပဲ။

တစ်ခါတလေ လယ်သမားတွေ လာပြောတဲ့စကားဟာ ဘယ်လောက် မသေချာသလဲဆို အမှုကို ဘယ်ဟာအရင်း ဘယ်ဟာအဖျားမှန်း မသိအောင် ရှုပ်ထွေးသွားတာပဲ။ ဒီတော့ လီနင်က သက်ဆိုင်တဲ့အမှုတွဲကို ကူးယူခဲ့ဖို့ပြောလိုက်တယ်။ တစ်ခါက အတော်ချမ်းသာတဲ့ လယ်ပိုင်ရှင် တစ်ယောက်ရဲ့ နွားထီးကြီးဟာ လယ်သူမိန်းမတစ်ယောက်ပိုင်တဲ့ နွားမကို ဝှေ့တဲ့အတွက်နှင့် ရုံးမှာ အမှုဖြစ်ဖူးပါတယ်။ “ဗိုလို့” ရုံးက မိန်းမကို ရုရှားငွေတစ်ဆယ် ဒဏ်တပ်လိုက်တယ်။ မိန်းမကြီးက စီရင်ချက်ကို မကျေနပ်ဘဲ အမှုတွဲတစ်ခု ကူးပေးရန်တောင်းတယ်။ ဒီတော့ ရုံးရာပြတ်က သရော်ပြီးတော့ “ဘာလဲ၊ နွားမဖြူကြီးကို ကူးယူမလို့လားဟင်” ဟု ပြန်ပြောလိုက်ပါတယ်။ မိန်းမကြီးဟာ ဒေါပွပြီး သူ့နစ်နာချက်ကို လီနင်ထံ လာတိုင်တာပဲ။ အများအားဖြင့် မတရားအလုပ်ခံရတဲ့လူတွေက လီနင်ကိုတိုင်မည်လို့ ခြိမ်းခြောက်လိုက်ရုံနှင့် မတရားလုပ်သူများက လက်လျှော့လေ့ရှိပါတယ်။ လီနင်ဟာ တောနယ်၏အကြောင်း၊ ဗော်(လ်)ဂါနယ်၏အကြောင်းကို သူသိသလို လေ့လာပါတယ်။ “ကျုပ်တို့အမေက လယ်ယာအလုပ်ကို စီမံဖို့ တစ်ခါက ပြောဖူးတယ်။ ကျုပ် လုပ်တော့မလို့ ပဲ လယ်သမားတွေဟာ နောက် ငါ့ကို ယုံတော့မှာမဟုတ်ဘူးလို့ တွေးမိတာနဲ့ မလုပ်ဖြစ်ဘူး” လို့ လီနင်က ကျွန်မကို ပြောဖူးပါတယ်။

အမှန်ကိုပြောရမှာဖြင့် လီနင်ဟာ နယ်နှင့်ဒဏ်ခံရသူတစ်ယောက် ဖြစ်တဲ့အတိုင်း ရုံးကိစ္စမှာ သူ ဘာမျှ ဝင်စွက်နိုင်ခွင့်မရှိပါ။ မင်နတ်စဉ်နယ်မှာ အခါကလည်း ကောင်းနေတုန်း ပုလိပ်အစောင့်ကလည်း မရှိတုန်းမို့ ဘာမှမဖြစ်ခဲ့တာ။ ပိုက်ဆံအတော်ချမ်းသာတဲ့ လယ်ပိုင်ရှင် ရာပြတ်ကလည်း “သူ့ခြေချုပ်” လွတ်ထွက်ပြေးမှာထက် ကျွန်မတို့ကို သူ့အမဲသားရောင်းရေးက သာလို့ကြီးနေတယ်။ ရှုရှင်စကိုမှာ အရောင်းအဝယ်ကလည်း သိပ်ပေါတာပဲ။ ဥပမာ... လီနင်ကို အစိုးရကထောက်တဲ့ တစ်လ

ရှစ်ကျပ်နှင့် အခန်းတစ်ခုငှားနိုင်တယ်။ အစားအသောက်နှင့် ခဝါခများ လည်း ဒီထဲကပဲ ပေးနိုင်တယ်။ အဲဒါ တောင်သူတွေက ပေးရတာများ တယ်လို့ ပြောကြသေးတယ်။ နေ့လယ်စာနှင့် ညစာဟာ ခပ်ရိုးရိုးပဲ စားကြပါတယ်။ တနင်္ဂနွေတစ်ပတ်အတွက် သိုးတစ်ကောင်သတ်ပြီး မကုန်မချင်း ဒါနဲ့ချည်းကျွေးတာပဲ။ ကုန်ရင် ဈေးက ထပ်ဝယ်ပြီး အစေခံ မကလေးက နွားစာခွက်ထဲမှာ ထစ်တာပဲ။ သို့သော်လည်း နွားနို့ကတော့ ဖြင့် လီနင်အတွက်ရော၊ သူ့ခွေးအတွက်ရော လုံလုံလောက်လောက် ရနိုင်တယ်။ အိမ်ရှင်များဟာ သေသောက်ပွဲ ခဏခဏကျင်းပပြီး အိမ်မှု ရေးရာလည်း သိပ်အနေမချောင်တော့ ကျွန်မတို့ သည့်ပြင်နေရာကို ပြောင်းနေခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မတို့အိမ်ရှေ့မှာရော အိမ်နောက်ဖေးမှာရော ဥယျာဉ်ကွက်လပ်ရှိတဲ့ အိမ်တစ်ခြမ်းကို ငွေလေးကျပ်ပေးပြီး ငှားနေကြပါ တယ်။ ကျွန်မတို့ တစ်အိမ်ထောင်တည်းလိုပဲ နေကြပါတယ်။ နွေအခါမှာ အကူအညီလုပ်ဖို့ ဘယ်သူမှငှားလို့မရဘူး။ ကျွန်မနဲ့ တခြားသူတစ်ယောက် တို့ ရုရှားမီးဖိုကို အပန်းတကြီး မွှေးရပါတယ်။ ပထမတော့ တောင်ဖိတ် မြောက်ဖိတ်ပဲ။ ကျွန်မတို့ နောက်ဖေးခြံထဲမှာ သခွားသီး၊ မုန်လာဥ၊ မုန်လာချိုဥ၊ ရွှေဖရုံသီး စသည်တို့ သီးပါတယ်။ ကျွန်မလည်း ဒီခြံကြောင့် အတော်ကြွားမိပါတယ်။ အိမ်ရှေ့ဥယျာဉ်ကိုလည်း တောထဲက အပင်များ ယူပြီး စိုက်ပျိုးပါတယ်။ အောက်တိုဘာလကျတော့ မိန်းကလေး အကူ အညီတစ်ယောက် ပေါ်လာပါတယ်။ အသက် ၁၃ နှစ်ရှိပြီး သူ့နာမည် ပရှာလို့ခေါ်ပါတယ်။ သူ အတော်လည်း ပိန်ရှာပါတယ်။ မကြာမီပဲ အိမ်မှုကိစ္စတွေကို လုပ်တတ်လာတာပဲ။ သူ့ကို စာရေးစာဖတ်လည်း ကျွန်မက သင်ပေးတယ်။

နောက် ကျွန်မတို့အိမ်ကို ကလေးတွေ ရောက်လာပါရော။ ဘော်(လ်)တစ်နယ်သား ဖိနပ်ချုပ်သမားတစ်ယောက်မှာ ကလေးပေါင်း

၁၄ ယောက်ရဖူးပါတယ်။ သို့သော်လည်း တစ်ယောက်တည်း အသက် ရှင်နေတယ်။ သူ့ငယ်နာမည်ကတော့ မင်ကာလို့ခေါ်တယ်။ အသက် ခြောက်နှစ်ရှိပြီ။ သူ့အဖေကတော့ တကယ့် “ယစ်ထုပ်” ပဲ။ မင်ကာဟာ စကားပြောရင် အင်မတန် လေးလေးနက်နက်ပြောတတ်တယ်။ ကျွန်မတို့ အိမ်ကို နေ့တိုင်းလိုပဲလာပါတယ်။ သားမွေးဦးထုပ်နဲ့ နံနက်တိုင်း တံခါး လာခေါက်တာပဲ။ ကျွန်မတို့အမေက သူ့ကို အင်မတန်ချစ်တာရယ်၊ လီနင်က သူနှင့် ဘယ်အခါမဆို ကစားမယ်ဆိုတာရယ် သူသိတယ်။ မင်ကာအမေ ပြေးလာပြီး “ဟေ့... မင်ကာ နင် ငွေတစ်ကျပ် တွေ့ သလားမေးတော့ မင်ကာက ဟုတ်တယ် အမေတွေ့တယ်၊ စားပွဲပေါ်မှာ နို့သေတ္တာထဲ ထည့်လိုက်တယ်လို့ ပြန်ပြောပါတယ်။

ကျွန်မတို့ပြောင်းသွားတော့ မင်ကာ လွမ်းဖျားဖျားတာပဲ။ အခု တော့ သေရှာပါပြီ။ သူ့အဖေကလည်း အသက်ကြီးမှပဲ ဒုက္ခမရောက်ပါရ စေနဲ့၊ မြေကလေးတစ်ကွက် ထောက်ပေးပါလို့ စာရေးပြီး တောင်းနေ သေးတယ်။

ကျွန်မတို့အိမ်ထောင်ဟာ ကြောင်တစ်ကောင်ရောက်လာတဲ့ အတွက် ပိုပြီးကြီးလာပါတယ်။ နံနက်အခါများဆိုလျှင် လီနင်နှင့် ကျွန်မ တို့ ထိုင်ပြီး ဝက်(စ်)တို့လင်မယားရေးတဲ့ စာအုပ်ကို ဘာသာပြန်ကြ တာပဲ။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ ရုရှားဘာသာသို့ အဲဒီစာအုပ်ကို စထရု ယူလာ ပါတယ်။ ညစာစားပြီးလျှင် “ရုရှားပြည်တွင် အရင်းရှင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ” ကို ၁ နာရီ၊ ၂ နာရီကြာအောင် အတူတူ ပြန်ရေးကြပါသည်။ သည့်ပြင် အလုပ်တွေလည်း အများကြီးရှိတာပဲ။

လီနင်ဟာ အမဲလိုက်တာနှင့် ရေခဲထဲမှာ ဖိနပ်စီးတဲ့အလုပ်ကို အင်မတန်နှစ်သက်ပါတယ်။ ညနေတိုင်ရင် သူဟာ ဘီဂါယံ(လ်) “ကန်” နှင့် ပြင်သစ်သဘာဝဆရာများရေးတဲ့ အဘိဓမ္မာကို ဖတ်တတ်ပါတယ်။

ဒါမှမဟုတ်ရင် ပင်ပန်းတဲ့အခါမှာ “ပူရှကင်” လာပွန်တော့နှင့် တခြား စာရေးဆရာများရေးတဲ့ စာများကို ဖတ်လေ့ရှိပါတယ်။

လီနင် ပီတာစဘတ်မြို့ကိုရောက်လာစဉ် လီနင်ဟာ နက်နဲတဲ့ စာအုပ်များကိုသာ ဖတ်လေ့ရှိပါတယ်။ သူ့တစ်သက်မှာ ဝတ္ထု ဘယ်တော့မှ မဖတ်ဖူးဘူးလို့ စတက်မင် အိုင်ဗင်ဒိုးဗစ်က ကျွန်မကို ပြောဖူးပါတယ်။ ဒီတော့ ကျွန်မ အတော် အံ့အားသင့်သွားတယ်။ နောက် ကျွန်မတို့ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် လူချင်းရင်းနှီးလာတော့ ဒီအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး တစ်ခါမှ စကားမဆုံမိဖူးဘူး။ ဆိုက်ဘေးရီးယားပြည် ရောက်တော့မှ ဒီစကားမမှန်တဲ့အကြောင်း သိရပါတယ်။ တာဂင်နို၊ တော်(လ်)စတိုင်း၊ ချာနီရှက်စကီရေး “ဘာလုပ်ကြမလဲ” ဆိုတဲ့ စာအုပ်များ ကို ဖတ်ရုံတင်မက အကြိမ်ကြိမ်တောင် ပြန်ဖတ်ဖူးပါတယ်။ နောက်ပြီး စာဟောင်းပေဟောင်းများကိုလည်း အင်မတန်ဝါသနာပါပါတယ်။ သူ့မှာ ကြုတ်ကလေးတစ်ခုရှိပါတယ်။ အဲဒီထဲမှာ ဆွေမျိုးများ နိုင်ငံရေးနှင့် နယ်နှင့်ခံရသူများရဲ့ ဓာတ်ပုံအပြင် ဇိုလာရဲ့ပုံ ချာနီရှက်စကီရဲ့ ဓာတ်ပုံ ပေါင်းများစွာရှိပါတယ်။

တနင်္ဂနွေတစ်ပတ်လျှင် စာနှစ်ခါလာပါတယ်။ ဟိုတုန်းက စာအဆက်အသွယ် အများကြီးရှိပါတယ်။ လီနင်ရဲ့ အစ်မကြီးကလည်း ဖြစ်ပျက်သမျှ အကြောင်းမျိုးစုံကို စာရေးတာပဲ။ နောက်ပြီး ပီတာစဘတ်မြို့က ရဲဘော်များကလည်း စာရေးသေးတယ်။ တခြားအကြောင်းများ အပြင် စထရုဇနီးက သူ့ကလေးအကြောင်းကိုလည်း ရေးသေးတယ်။ “သူ့ကလေးဟာ ခေါင်းကို ကောင်းကောင်းထောင်နိုင်ပြီး နေ့တိုင်း နေ့တိုင်းလည်းပဲ ဒါဝင်နှင့် မား(ကံစ်)တို့ ဓာတ်ပုံဆီကို သူ့ခေါ်သွားပြီး ဘကြီးဒါဝင်နှင့် ဘကြီးမား(ကံစ်)တို့ကို ခေါင်းညိတ်ပြလိုက်စမ်းလို့ဆိုရင် သူ့ခေါင်းကလေးညိတ်တာ အင်မတန် ရယ်စရာကောင်းပါတယ်လို့ ရှေး

လိုက်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ဟာ အနယ်နယ်မှာရှိတဲ့ “နယ်နှင်ခံ” များထံမှ လည်း ပေးစာတွေရကြပါတယ်။ မာတော့၊ အော်လော့နှင့် ပေါ်ထရက် ဆော့တို့ထံကပါပဲ။ ပြီးတော့ ရွာနီးချုပ်စပ်ကလည်း ပေးစာတွေ အများကြီးရောက်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ကလည်း ပေးစာတွေ အများကြီးပေးပါတယ်။ ကျွန်မတို့ကလည်း ဘယ်ဘာသာမဆို ရေးတာပဲ။ ရုရှားပြည် သတင်းနောက်လုပ်ဖို့ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ စာအုပ်အကြောင်းများ၊ ဂိုဏ်းကွဲချက်များ၊ အဘိဓမ္မာ စသည်တို့ကို အကုန်ရေးတာပဲ။ လီနင်ဟာ စစ်တုရင်ကစားလည်း အလွန်ဝါသနာပါပါတယ်။ တစ်ခါတလေ အိပ်ရာ ထဲမှာတောင် စစ်တုရင်ကစားတဲ့စကားတွေ ယောင်ပြီး ပြောသေးတယ်။

လီနင် ရုရှားကိုပြန်လာတော့ စစ်တုရင်အားကစားကို တစ်ခါ တည်း စွန့်လွှတ်လိုက်တယ်။ စစ်တုရင်ဟာ အချိန်ကုန်စေပြီး အလုပ်ကို ဖင့်လေးစေတယ်။ သူဟာ ဘာအလုပ်ပဲလုပ်လုပ် တစ်ပိုင်းတစ်ပစ် လုပ် လေ့မရှိဘူး။ တစ်ခုခုကိုသာ စွဲလမ်းပြီး စိတ်ရောက်ပါ လုပ်တတ်တော့ နယ်နှင်ခံနေရစဉ်က အားလပ်ချိန်တွေမှာတောင် စစ်တုရင်ကို စိတ်မပျံ့ တပါနဲ့ ထိုးတော့တယ်။

လီနင်ဟာ သူငယ်ငယ်ကတည်းကိုက သူ့အဓိကအလုပ်ကို ဖင့် လေးစေတဲ့အရာဆိုရင် ဘာဖြစ်ဖြစ် တစ်ခါတည်း ဖြတ်ပစ်လိုက်တာပဲ။ ကျုပ်ကျောင်းမှာနေစဉ်တုန်းက ရေခဲထဲမှာ ဖိနပ်စီးတဲ့အလုပ်ကို ဝါသနာ ပါပါတယ်။ အဲဒါလုပ်တော့ မောပန်းပြီး အစောကြီးအိပ်ငိုက်တာပဲ။ နောက် စာမကျက်နိုင်ဘူး၊ ဒါနဲ့ ဒီအလုပ်ကို ဖြတ်လိုက်တယ်လို့ လီနင်က ပြောဖူးပါတယ်။

“ကျုပ် တစ်ခါတုန်းက လက်တင်ဘာသာကို အတော် စိတ်ဝင်စား ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါလည်း အလုပ်ကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်လာတာနှင့် စွန့် လွှတ်လိုက်တယ်” လို့လည်း ပြောဖူးပါတယ်။ များမကြာသေးမီက

“လက်ဝဲဂိုဏ်း” ကို ဖတ်ကြည့်တော့မှ လီနင်ရဲ့ စကားပြောဆိုပုံနှင့် အသုံးအနှုန်းတွေပါတဲ့ ဆောင်းပါးတစ်စောင်ကို သွားတွေ့မိတယ်။ ဒီတော့မှ ရောမခေတ်ထုတ်နန်းက ပေါ်ခဲ့တဲ့ လူတွေရဲ့ စကားပြောနည်းနှင့် လီနင်ရဲ့ စကားပြောနည်း ဆင်ပုံကို အမှတ်ရမိပါတယ်။ ဒီတော့မှ လီနင်ဟာ ဘာဖြစ်လို့ လက်တင်ဘာသာကို သည်လောက် စွဲစွဲလမ်းလမ်း ဖြစ်ခဲ့တယ်ဆိုတာကို ကျွန်မ သိလာပါတယ်။ တခြား နိုင်ငံရေးနယ်နှင့်ခံများနှင့် ကျွန်မတို့ စာပေးစာယူ လုပ်ရုံတင်မကသေးဘဲ သူတို့နှင့် လူချင်းလည်း တွေ့ပါသေးတယ်။

တစ်ခါတုန်းက ကာနတိုစကီဆိုတဲ့ အလွန်စာဖတ်တဲ့ မား(က်စ်) ဝါဒသမားတစ်ယောက်ကို ကျွန်မတို့ သွားတွေ့ကြပါတယ်။ သူဟာ လူကောင်းတစ်ယောက်ပင်ဖြစ်သော်လည်း အတော်ဆင်းရဲရှာတယ်။ ငယ်ငယ်တုန်းက သူ့အဖေ သူ့ကို စွန့်သွားတယ်။ ထောင်အခါခါ ကျဖူးတယ်။ နယ်လည်း အခါခါ နှင်ခံရဖူးတယ်။ လွတ်လာတယ်ဆိုရင် အလုပ်ပဲလုပ်ရသေးတယ် မရှိဘူး၊ အဖမ်းခံရပြီး “နှစ်ကြီး” ကို ကျတာပဲ။ အပြင်ကအနေမျိုးဟာ ဘယ်လိုနေတယ်ဆိုတာတောင် သူမသိရှာဘူး။ သူ့ဘဝဘယ်လိုဆိုတာကို အဖြစ်အပျက်ကလေးတစ်ခုကို အမှတ်ရတိုင်း သတိရမိပါတယ်။ တစ်ခါတုန်းက သူ့အလုပ်လုပ်နေတဲ့ သကြားစက်နားကို ကျွန်မတို့ ဖြတ်သွားကြဖူးတယ်။ အဲဒီနားမှာ မိန်းကလေးနှစ်ယောက် လမ်းလျှောက်နေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အကြီးကလေးကတော့ အထဲမှာ ဘာမှမပါတဲ့တောင်းကို သယ်လာပါတယ်။ အငယ်မှာတော့ အင်မတန်လေးတဲ့ “မုန်လာချို” ဥတွေပြည့်နေတဲ့ တောင်းကို သယ်လာပါတယ်။ ဒီတော့ ကာနတိုစကီက ကလေးမ အကြီးကလေးကို “ဟဲ့... ဟိုတောင်းကို နှင်ရွက်ဖို့ကောင်းတယ်” လို့ပြောတော့ အကြီးမကလေးက နားမလည်တဲ့သဘောနဲ့ သူ့ကို ကြည့်သွားပါတယ်။ ကျွန်မတို့ တက်(စ်)

နယ်ထဲကိုလည်း သွားကြပါတယ်။ ဟိုနယ်မှာရှိတဲ့ ရဲဘော်တစ်ယောက် ထံက စာတစ်စောင်ရပါတယ်။ ထိုနယ်က ရာဇဝတ်ဝန်က တို့တစ်တွေ ကန့်ကွက်ပွဲတွေ ကျင်းပလို့ ဘယ်ကိုမှ သွားခွင့်မပြုဘူး။ တက်(စ်)နယ်မှာ “ဘူမိဝိဇ္ဇာ” ပညာရပ်နဲ့ဆိုင်တဲ့ ထူးဆန်းသောတောင်တွေ ရှိသည့်အတွက် ခင်ဗျားတို့ စာရေးပြီး ဒီအတွက် လျှောက်လည်ချင်တယ်လို့ အခွင့်တောင်း ပါလား” လို့ စာရေးလိုက်တယ်။ ဒါနဲ့ လီနင်က ပြောင်းပြီး တက်(စ်)နယ် ကို သွားခွင့်နှင့် ခရီးစရိတ်ပါ အကုန်လုံးပေးပါဆိုတာကို ပုလိပ်ရာဇဝတ် ဝန်ထံ စာရေးလိုက်တယ်။ နောက် ရာဇဝတ်ဝန်ထံက ချက်ချင်းပဲ ခွင့်ပြု ချက်ရပါတယ်။ ကျွန်မတို့ မြင်းတစ်ကောင်နှင့် တန်ဆာပလာများကို ငွေသုံးကျပ်နှင့် ငှားရမ်းပါသည်။ မြင်းငှားတဲ့မိန်းမကတော့ သူ့မြင်းဟာ အင်မတန်အားကောင်းပြီး အစားမကြီးတာ မှန်ပေတယ်။ လမ်းတစ်ဝက် တာရောက်သေးတယ် မြင်းသေပါရော။ ဒါပေတဲ့ တက်(စ်)ရောက်အောင် ကျွန်မတို့ သွားကြပါတယ်။

ယာမာကိုစကိုနယ်ကို ကျွန်မတို့ နှစ်ခါလောက် ရောက်ဖူးပါ တယ်။ တစ်ခါသွားရတဲ့ ကိစ္စကတော့ “စီးပွားရေး ဝါဒသမား” အလုပ် သမားတွေ နိုင်ငံရေးဝင်မလုပ်ရဘူးလို့ ယုံကြည်တဲ့ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ် ပိုဏ်းဝင်တချို့တွေရဲ့ ကြေညာချက်ကို ကန့်ကွက်တဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ် ရန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဗင်နရက်ဟာ အဲဒီတုန်းက အဆုတ်နာဖြစ်ပြီး အသည်း အသန်ဖျားနေတယ်။ သူ့သေတော့မှ အားလုံးရှိတဲ့ ရဲဘော်တွေ စုရုံးနေတဲ့ အခန်းမကြီးသို့ သူ့အိပ်ရာကို ရွှေ့သွားကြပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လည်း အားလုံးသဘောတူ ချမှတ်လိုက်ပါတယ်။ နောက်တစ်ခါ သွား တာကတော့ ဗင်နရက်ကို သဂြိုဟ်ဖို့ပါပဲ။ (၁၈၉၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့ဖြစ်ပါတယ်)။ “ဒီဇင်ဘာသမား” များအနက် နှစ်ယောက်ဟာ ကနဦးကတည်းက ချွတ်ယွင်းပျက်စီးသွားကြပါတယ်။ ဇေပိုရာဇက်ဟာ

ထောင်ထဲမှာ ဦးနှောက်ပျက်သွားပါတယ်။ ဗင်နရက်က ထောင်ထဲမှာ၊ ကူးတဲ့ အဆုတ်နာနှင့်သေတယ်။ သူတို့နှစ်ယောက်စလုံးဟာ အလုပ် သမားအရေး မီးတောက်မီးလျှံမှ မတောက်လောင်ခင် သေဆုံးသွားကြရှာ ပါတယ်။

နှစ်သစ်ကူးတော့ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင် နယ်နှင့်ခံအား လုံးတို့ စုရုံးရာဖြစ်တဲ့ မင်နာဆက်သို့ ကျွန်မတို့ သွားကြပါတယ်။ “ပြည် သူ့ဆန္ဒ” အဖွဲ့ဝင် နယ်နှင့်ခံများလည်း ဟိုမှာ ရှိကြပါတယ်။ အဲဒီ လူ ဟောင်းကြီးတွေဟာ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင် လူငယ်များကို မယုံ ကြည်ကြပါ။ ဒီလူငယ်တွေဟာ တကယ့်တော်လှန်ရေးသမားတွေ ဖြစ်နိုင် မှာမဟုတ်ဘူးလို့ သူတို့က ထင်ကြတယ်။ အဲဒါကို အကြောင်းပြုပြီး မင်နာဘက်မှာ မကောင်းသတင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ ဒီတုန်း က ရှုရှင်စကိုကို ကျွန်မ မရောက်သေးဘူး။ မင်နာဆက်မှာ ဆိုရှယ်ဒီမို ကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင် နယ်နှင့်ခံတစ်ယောက်ရှိပါတယ်။ နာမည်က ရိတ် ချင်ဖြစ်တယ်။ သူဟာ “အလုပ်သမား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့” နှင့်လည်း အဆက်ရှိပါတယ်။ သူထွက်ပြေးဖို့လုပ်တယ်။ သူတို့က သူလွတ်အောင် ငွေကြေးနှင့်ကူညီတယ်။ သို့ပေမဲ့ သူ ဘယ်နေ့ပြေးမယ်ဆိုတာ မဆုံးဖြတ် ရသေးဘူး။ ငွေရတော့ ရိတ်ချင်ဟာ သူ့စိတ်သူ မနိုင်အောင်ဖြစ်ပြီး ဘယ် သူ့ကိုမှ အကြောင်းမကြားဘဲ ပြေးတော့တာပဲ။ သည်တော့ “ပြည်သူ့ဆန္ဒ” အဖွဲ့သားတွေက “ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်” တွေဟာ သည်လူပြေးတာ သိ လျက်သားနှင့် သူတို့ကို သတိကြိုတင်မပေးဘူး။ ပုလိပ်မရှာခင် သိမ်း ဆည်းစရာရှိရင် သိမ်းဆည်းထားရအောင်ဟာလို့ ပြစ်တင်စကား ပြောကြ ပါတယ်။ အဲဒီမကောင်းသတင်းဟာ ကားသထက် ကားသွားတာပဲ။ ဒီအကြောင်းကို ဟိုကို ကျွန်မရောက်တော့ လီနင်က ပြောပါတယ်။ အဲဒီသတင်းဆိုးတွေလောက် မကောင်းတာမရှိဘူး။ ဒီလူတွေဟာ ကျုပ်

တို့ကို အင်မတန်ခြေဆွဲတာပဲ။ သူတို့ ဒီလူကြီးတွေမှာ စိတ်ကောင်းလည်း မရှိဘူး။ ကြည့်စမ်း သူတို့ခံရတဲ့ဒုက္ခနှင့် သည်လောက် နှစ်ရှည်လများကြီး အကျဉ်းခံနေရတာ။ သို့ပေမဲ့ ကျုပ်တို့ဟာ ဘာမဟုတ်တဲ့ သတင်းဆိုး ကလေးအတွက် စိတ်နောက်ကိုယ်ပါ မလုပ်ရဘူး။ ရှေ့လုပ်စရာအလုပ် တွေ အများကြီးရှိတော့ ဒီလိုအလုပ်မျိုးအတွက်နှင့် အချိန်ကို အလဟဿ မဖြုန်းနိုင်ဘူးလို့ လီနင်ကပြောပါတယ်။ နောက် လီနင်က သည်လူကြီး တွေနှင့် ကွဲမှပဲ ကောင်းမည်ဆိုပြီး အတင်းခွဲတာပဲ။ ကွဲတဲ့အစည်းအဝေး ကို ကျွန်မမှတ်မိပါတယ်။ ကွဲမည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကတော့ တင်ကြိုပြီး ချမှတ်ထားတယ်။ ဒီတော့ မြေမသေတုတ်မကျိုးတဲ့အကွဲမျိုး ဖြစ်နိုင်သမျှ ဖြစ်အောင်လုပ်ရတာပဲ။ ခွဲရတာက ကွဲဖို့ လိုလားလို့ကိုး။ ဒီတော့ ကျွန်မ တို့က ဝမ်းနည်းစွာနှင့် ရန်ငြိုးမထားဘဲ ခွဲခဲ့တယ်။ နောက်တော့ တခြားစီ နေကြတာပဲ။

အချုပ်အားဖြင့် ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံနေရတဲ့အချိန်ဟာ သိပ်မဆိုးဘူး။ ဒီနှစ်တွေဟာ စာအင်မတန်ကျက်ရတဲ့နှစ်တွေပဲ။ လီနင်ဟာ လွတ်ခါနီး လေ နောင်လုပ်ရမည့် လုပ်ငန်းအတွက် တွေးလေလေဖြစ်နေတယ်။ ရုရှားကသတင်းကလည်း အင်မတန်နည်းတယ်။ “စီးပွားရေးဝါဒ” ဟာ လည်း ဟိုမှာ တိုးတက်ခိုင်မြဲနေတယ်။ လက်တွေ့လုပ်ရဖို့ပာလည်း ပါတီလည်းမရှိ၊ သတင်းစာလည်းမရှိဖြစ်နေတယ်။ “ရဟူဒီ ဒီမိုကရက် တစ်ပါတီ” နှင့် ရိုက်နှိပ်ရေးစီစဉ်ခဲ့တာလည်း အထမမြောက်ခဲ့ဘူး။ နောက်ပြီး ကျွန်မတို့ရဲ့ အခြေခံပြဿနာများအကြောင်းကို ဘာမျှမပြောဘဲ စာအုပ်စာတမ်းကလေးတွေ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရုံနှင့်လည်း မပြီးဘူး။ အလုပ်လုပ်ရတာလည်း အဖျက်အဆီးအများကြီး တွေ့ရတယ်။ ဆက် ကာဆက်ကာ ဖမ်းနေတော့ အလုပ်အဆက်ဟာ လုံးလုံးပျက်ပျက်သွား တယ်။ လူတွေက “စီးပွားရေးဝါဒ” သမားတွေရဲ့ အယုအယတွေကို

တောင် ပြောလာကြတယ်။ နောက်ပြီး အလုပ်သမားတစ်ယောက်က ရေးတာကို စီးပွားရေးဝါဒသမားတွေက သူတို့ရဲ့ ဝါဒဖြန့်ရေးအတွက် အခန့်သင့်ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အသုံးပြုလိုက်တဲ့ ဆောင်းပါးတစ်စောင်ဟာ “အလုပ်သမားစိတ်” သတင်းစာမှာ ပေါ်လာဖူးတယ်။ အဲဒီထင်မြင်ချက် ကိုလည်း လူတွေက ယုံကြည်လာတယ်။ ဆောင်းပါးထဲမှာ “အလုပ် သမားတွေဟာ မင်းတို့ရဲ့ မား(က်စ်)နှင့် အိန်ဂျယ်(လစ်)တို့ကို မလိုပါဘူး လို့ ရေးထားတယ်။

တော်(လ်)စတိုင်း ဘယ်နေရာမှာလဲမသိဘူး ရေးဖူးတယ်။ ခရီး သွားနေတဲ့ လူတစ်ယောက်ဟာ သူ့ခရီးရဲ့ ပထမပိုင်းမှာ ကျော်လွန်လာတဲ့ ခရီးအကြောင်းလောက်ကိုသာ တွေးတတ်တယ်။ သူ့ခရီးရဲ့ ဒုတိယပိုင်း မှာမှ နောင် ဆိုက်ရောက်လာမယ့် ခရီးအကြောင်းကို တွေးတတ်တယ်တဲ့။ ပြည်နှင့်ခံရစဉ်လည်း ဒီလိုပဲတွေးတယ်။ အချိန်ပထမပိုင်းတုန်းက တို့ ဘာလုပ်ခဲ့တယ်ဆိုတာတွေကို ပြန်လည်သုံးသပ်တယ်။ ဒုတိယပိုင်း အချိန်ကျတော့ ရှေ့ကို ဘယ်လိုလျှောက်လုပ်ရမည်ဆိုတာကို တွေးတယ်။ လက်ရှိ ဆိုးရွားနေတဲ့ အခြေအနေအတွင်းမှ တို့ပါတီကို ဘယ်လိုထုတ်ယူ ရမယ်ဆိုတာနှင့်ပတ်သက်ပြီး လီနင်ဟာ အတော်ပဲ လေးလေးနက်နက် ကြီး တွေးဆကြံစည်ခဲ့တယ်။ လမ်းမှန်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ရမည်ဆိုတာ နှင့် ပါတီမှာ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်တွေရဲ့ ရှေ့ဆောင်မှု ဘယ်လိုရအောင် ဆိုတာတွေလည်း ပါတယ်။ တို့ ဘယ်လိုစကြမလဲ၊ လီနင်ဟာ နယ်နှင့်ခံ နေရစဉ်က တို့ပါတီဟာ ဘယ်လိုဖြစ်ရမယ်ဆိုတာကို မြင်ထားပါတယ်။ အဲဒီအမြင်တွေကို မီးပွင့်ဆိုတဲ့ သတင်းစာမှာရယ်၊ သူရေးတဲ့ “ဘာလုပ် ကြမလဲ”ဆိုတဲ့ စာအုပ်မှာရယ်၊ ရဲဘော်တစ်ယောက်ထံ ရေးတဲ့စာထဲမှာ ရယ် အကျယ်ချဲ့ပြီး ရေးလာတယ်။ ရုရှားပြည်လုံး သတင်းစာတစ်ခုကို နိုင်ငံခြားမှာ ထူထောင်ရန်၊ စတင်ဆောင်ရွက်ဖို့လိုလာတယ်။ နောက်ပြီး

ရုရှားပြည်တွင်းမှာလုပ်တဲ့အလုပ်နှင့် ပူးကပ်စွာ ဆက်သွယ်ထားဖို့နဲ့၊ သတင်းစာကို အကောင်းဆုံး ဘယ်လိုနည်းနှင့် တင်ပို့မယ်ဆိုတာတွေ လည်း လုပ်ဖို့လိုတယ်။ လီနင်ဟာ အဲဒီအတွက်နှင့် အိပ်လို့တောင်မပျော်ဘဲ နောက် အတော်ပိန်သွားတယ်။ အဲဒီညတွေမှာပဲ သူ့စိမ့်ချက်တွေကို အသေးစိတ်ပြီး အကြံဉာဏ်တွေကို ထုတ်တာပဲ။ ဒီအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကျွန်မနဲ့လည်း ဆွေးနွေးတယ်။ မာတော့၊ ပေါ်ထရက်ဆော့တို့ ထံ စာရေးတယ်။ နိုင်ငံခြားကို ဘယ်လိုခရီးသွားရမယ်ဆိုတာလည်း သူတို့နှင့်တိုင်ပင်တယ်။ လွတ်ချိန်နီးလေလေ လီနင်ဟာ ဒီအတွက်နှင့် သာပြီး ပူပန်လာလေလေဖြစ်တယ်။ အလုပ်ကိုလည်း လုပ်ချင်စိတ် အကြီးအကျယ်ပေါက်လာတယ်။ အဲဒီတုန်းကပဲ မမျှော်လင့်ဘဲနှင့် ပုလိပ်အရှာရောက်လာပြန်ပါရော။ လီနင်ဆီကို ပေးလိုက်တဲ့စာရကြောင်း၊ အသိအမှတ်ပြုလိုက်တဲ့ စာတစ်စောင်ကို လူတစ်ယောက်ဆီက ပုလိပ်တွေ မိလာတယ်။ စာထဲမှာလည်း ရုရှားပြည်မှာ ရှေးဦးဆုံးပေါ်တဲ့ မား(က်စ်) ဝါဒသမားတစ်ယောက်ဖြစ်တဲ့ ဖီဒိုးဆီးအတွက် ဝမ်းနည်းတဲ့ အထိမ်းအမှတ်အကြောင်းပါတယ်။ ဒါကိုအကြောင်းပြုပြီး စုံထောက်က လာရှာတာပဲ။ လီနင်ထံပေးတဲ့စာကို သူတို့တွေ့သွားတယ်။ စာထဲမှာလည်း လွန်ကျူးတာ ဘာမျှမပါဘူး။ ကျွန်မတို့စာတွေကိုလည်း သူတို့ ယူကြည့်တယ်။ သူတို့လိုတာ ဘာမျှမပါဘူး။ ပီတာစဘတ်မြို့၏ ခလေ့ဟောင်းတစ်ခုအရ ကျွန်မတို့သည် လျှို့ဝှက်စာနှင့် စာရွက်စာတမ်းများကို တခြားမှာ ထားတတ်ပါတယ်။ အဲဒီဟာတွေဟာ အောက်ဆုံးအဆင့် အံ့ဆွဲထဲမှာ ရှိကြပါတယ်။ လီနင်က အပေါ်ဆုံးအထပ်က စရှာအောင် စုံထောက်တွေကို ခုံတစ်ခုပေးလိုက်ပါတယ်။ အပေါ်ဆုံးအထပ်မှာ စာရင်းစာအုပ်ကြီးပဲ ရှိတယ်။ ရှာရင်း သူတို့ စိတ်အတော်ပင်ပန်းနေတုန်း ကျွန်မလည်း အောက်ဆုံးအထပ်မှာ ကျွန်မတပည့်များကိုသင်တဲ့ စာအုပ်ကြီးတွေပဲရှိ

တယ်လို့ပြောလိုက်တော့ ကျေနပ်သွားပြီး နောက်ထပ် မရှာတော့ဘူး။ ရှာတာလည်း ဘာမှ အနှောင့်အယှက် မဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ကျွန်မတို့ကလည်း သူတို့ ဒီကိစ္စကိုများ အကြောင်းပြုပြီး ပြည်နှင်နှစ်ကို ထပ်တိုးရင်တော့ ဒုက္ခပဲလို့ အောက်မေ့မိပါတယ်။ ဒီအခါတုန်းက နောက်လာမည့်နှစ် များကို ထွက်ပြေးတာတွေ သိပ်မရှိဘူး။ ကျွန်မတို့ ပြေးဖို့သာ ကြံစည်ခဲ့လို့ ရှိရင် သာပြီး ကိစ္စများသွားမှာပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ နိုင်ငံခြားကို မသွားခင် ရုရှားပြည်တွင်းမှာပဲ စည်းရုံးရေးကိစ္စတွေ အများကြီး ရှိသေး တာကိုး။ အားလုံးပဲ ချောချောမောမောဖြစ်သွားပြီး ကျွန်မတို့လည်း နှစ် မတိုးခဲ့ပါဘူး။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် လီနင်၏ ပြည်နှင်ဒဏ် ရက် ကုန်ဆုံးခဲ့သောကြောင့် ကျွန်မတို့ ဆိုက်ဘေးရီးယားမှ ရုရှားသို့ ထွက်ခွာခဲ့ကြပါသည်။ လာတဲ့ညမှာ နှစ်နှစ်အတွင်း တကယ်ချောလာတဲ့ ပရှာခမျာလည်း မျက်ရည်ကြီးငယ်ကို ကျတာပဲ။ မင်ကာကတော့ အငြိမ် မနေဘဲ ကျွန်မတို့ချန်ထားခဲ့တဲ့ စာရွက်တွေ၊ ခဲတံတွေနှင့် တခြားအရာ များကို စုပြီး ယူသွားတာပါပဲ။ အိုစကာက လာပြီး ကုလားထိုင်တစ်ခု မှာထိုင်ပြီး အတော် စိတ်ထိခိုက်စေဟန်နှင့် နေပါတယ်။ သူက ကျွန်မတို့ နှစ်ယောက် “အရင်း” ကျမ်းကို တူတူကျက်တဲ့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် စာအုပ်ပုံသဏ္ဍာန် လက်လုပ်ရင်ထိုးကလေးတစ်ခုကို လက်ဆောင်ပေးပါ တယ်။ ရင်ထိုးပေါ်မှာ ကား(လ်)မား(က်စ်)လို့ ထွင်းထားပါတယ်။ အိမ် ရှင်များနှင့် အိမ်နီးနားချင်းများကလည်း ဘာများဖြစ်ကြပါလိမ့်ဆိုပြီး အိမ်ထဲကို စိုက်စိုက်ကြည့်နေကြပါတယ်။ ကျွန်မတို့ခွေးကလည်း လူတွေ ဘာဖြစ်လို့ ဒီလောက် အလုပ်ရှုပ်နေရတာလဲဆိုတဲ့သဘောနဲ့ တံခါးတွေ ကို သူ့နှုတ်သီးနှင့် လိုက်ဖွင့်ပြီး ပစ္စည်းတွေလည်း သူ့နေရာမှာ သူနေ အောင် လိုက်လုပ်နေတယ်။ အမေကလည်း ထုပ်စရာရှိတာတွေ လိုက် ထုပ်နေပါတယ်။ လီနင်ကတော့ စာအုပ်တွေကို အသေအချာ ထုပ်နေပါ

တယ်။ လူနှစ်ယောက်ဝင်ခေါ်ရမယ့် မင်နတ်စဉ်ကို ကျွန်မတို့ ရောက်သွား
 ပါတယ်။ အဲ... ဟိုမှာ ပြည်နှင့်ခံတွေအားလုံးပဲ။ ကျွန်မတို့တော့ ပြည်နှင့်ခံ
 ရတဲ့လူတွေ လွတ်တဲ့နေ့ထားတဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားပဲရှိပါတယ်။ ဟိုမှာ
 လူတိုင်းကတော့ဖြင့် ငါ ဘယ်တော့လွတ်ပါ့မလဲ။ ငါလွတ်ရင် ဘယ်
 သွားပြီး ဘာလုပ်ရပါမလိမ့်ဆိုတာကို တွေးနေကြတာပဲ။ ရုရှားကို ပြန်ရ
 မယ့်လူတွေနှင့် နောက်ကို အလုပ်တူတူ ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲဆိုတာတော့
 အရင်ကတည်းက ဆွေးနွေးပြီးပါပြီ။ ကျန်တဲ့လူတွေနဲ့တော့ နောက်
 ဘယ်လို စာပေးစာယူလုပ်ရမယ်ဆိုတာ စီစဉ်ခဲ့တယ်။ လူတိုင်းဟာ ရုရှား
 အကြောင်းလောက်သာ တွေးနေသော်လည်း သည့်ပြင် မကြီးကျယ်တဲ့
 ကိစ္စလောက်ကိုသာ ပြောနေကြပါတယ်။

ဗာရန်ဇင်ဟာ ကျွန်မတို့က သူ့ကို အမွေအဖြစ် ပေးထားခဲ့သော
 ကျွန်မတို့ခွေး ဇင်ခါကို ပေါင်မုန့်ကျွေးနေပါတယ်။ သို့သော်လည်း ခွေး
 က သူ့ကို အဖက်တောင်မလုပ်ဘူး။ ခွေးဟာ အမေ့ခြေထောက်နားကနေ
 ပြီး အမေဘာလုပ်တယ်ဆိုတာကို မျက်ခြည်မပြတ်ဘဲ စိုက်ကြည့်နေ
 တယ်။ နောက်ဆုံး ကျွန်မတို့ ထွက်လာကြပါတယ်။ ရင်နာစိမ့်ကမ်း
 အလိုက် ခရီးမိုင်တစ်ရာကျော်လောက်ကို ကျွန်မတို့ နေ့ရောညပါ ဆက်
 ပြီး မြင်းနဲ့သွားရပါတယ်။ လသာနေတဲ့အတွက် အတော်ပဲကောင်းတယ်
 လို့ဆိုရမယ်။ လီနင်ဟာ နားတဲ့စခန်းကို ရောက်တိုင်းရောက်တိုင်းပဲ
 ကျွန်မတို့ကို လုံအောင် လိုက်ပြီး ခြုံစည်နှင့် ခြုံပေးပါတယ်။ နောက်ပြီး
 ကျွန်မတို့ ဘာများ မေ့ကျန်နေလဲဆိုတာလည်း သိအောင်လိုက်ပြီး စေ့စေ့
 စပ်စပ်ကြည့်နေတယ်။ ကျွန်မတို့ဟာ ခရီးကို အပြင်းစိုင်းခဲ့ကြတယ်။
 လီနင်ကလည်း ငါ ရုရှားကိုရောက်ရင် ဘာလုပ်မလဲဆိုတာ ပြဿနာတွင်
 အစဉ်လိုလို စိတ်ဝင်စားနေပါတယ်။ ယူဖာသို့ရောက်တော့ ဟိုကလူတွေနဲ့
 တွေ့ကြပါတယ်။ သူတို့က ကျုပ်တို့လိုက်ရှာတာ ဟိုတယ်ပေါင်း ခြောက်

ခုရှိပြီ။ ခုမှပဲတွေ့တော့တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ယူဖာမှာ လီနင် နှစ်ရက် လောက်ပဲနေတယ်။ ဟိုမှာရှိတဲ့ ကျွန်မတို့လူတွေထံမှ ကျွန်မနှင့် အမေ တို့ကို အပ်နှံပြီး ပြောစရာ၊ ဆိုစရာတွေလည်းပြောပြီး ပီတာစဘတ်မြို့နား အထိ သူ ရွှေ့သွားပြန်ပါတယ်။ ယူဖာမှာ လီနင် နှစ်ရက်နေသည့်အနက် ကျွန်မ ကောင်းကောင်းသတိရတာ တစ်ချက်တည်းရှိပါတယ်။ အဲ... ဟိုမှာနေတဲ့ “ပြည်သူ့ဆန္ဒ” အဖွဲ့ဝင်မိန်းမကြီးတစ်ယောက်ရှိပါတယ်။ ကန်ဇန်မှာ သူ့စာအုပ်ဆိုင်တစ်ဆိုင်ရှိတယ်။ လီနင် သူ့ကို ပထမ သွား ကြည့်တဲ့နေ့က စကားပြောတော့ လီနင်ရဲ့မျက်နှာထားနှင့် စကားသံဟာ ကရုဏာသက်တဲ့ အရိပ်အရောင်တွေပေါ်လာတယ်။ “ဘာလုပ်ကြမလဲ” စာအုပ်အဆုံးမှာ လီနင်ရေးထားတာဖတ်မိတော့ အဲဒီအခေါက် အလည် သွားတာကို သွားသတိရမိတယ်။

သူတို့တစ်တွေဟာ (ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင် လူငယ်များ ကိုဆိုလိုတယ်)။ အများအားဖြင့် တော်လှန်ရေးစိတ်နေစိတ်ထားကို “ပြည်သူ့ဆန္ဒ” အဖွဲ့သားများကဲ့သို့ စတင်မွေးမြူခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့ အားလုံးလိုလိုပဲ ငယ်စဉ်ကတော့ဖြင့် “ခြောက်လှန့်ရေး လူစွမ်းကောင်း” များကို ကိုးကွယ်ကြပါတယ်။ ဒီလို ရဲရင့်တဲ့ အဖြစ်ဟောင်းတွေဟာ အင်မတန်ကြည်ညိုစရာကောင်းတဲ့အတွက် ဒီနည်းတွေကို စွန့်လွှတ်ရန် အင်မတန် တည်တံ့ခိုင်မြဲတဲ့ စိတ်ပိုင်းဖြတ်မှုမျိုးနှင့်သာ တတ်နိုင်ပေမယ်။ စွန့်လွှတ်ရာ၌လည်း ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင်လူငယ်တွေက အင် မတန် ကြည်ညိုမြတ်နိုးနေတဲ့ “ပြည်သူ့ဆန္ဒ” ဝါဒကို ယခုထက်တိုင် ယုံကြည်နေတဲ့လူတွေနဲ့လည်း လူချင်းကွဲရပါတယ်လို့ လီနင်က သူ “ဘာလုပ်ကြမလဲ” ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထဲမှာ ထည့်ရေးထားပါတယ်။ အဲဒီ အပိုဒ်ကလေးဟာဖြင့် လီနင်ရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိကလေးတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

တကယ့်အလုပ်လည်း စမယ်ကြံရော၊ လီနင်နဲ့ကျွန်မလည်း ခွဲရ

တော့မယ်ဆိုတော့ အင်မတန်ဝမ်းနည်းမိပါတယ်။ သို့ပေမဲ့ ပီတာစဘတ် အနီးအနားကိုသာ သွားလို့ဖြစ်မယ်ဆိုရင် ယူဖာမှာနေဖို့ လီနင် စိတ်တောင် မကူးဘူး။ ပေါ်ထရက်ဆော့ရယ်၊ ရပ်ချင်ကိုနှင့် သူ့ကလေးတွေရယ်၊ လီနင်ရယ် စကော့ရွာမှာ သွားနေကြပါတယ်။

နောက် နိုင်ငံခြားမှာရိုက်နှိပ်မယ့် ရုရှားသတင်းစာနှင့် ရုရှားပြည် တွင်းမှာလုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းများကို ဆက်သွယ်ပေးရန်၊ စည်းရုံးရေးပိုက်ကွန် ကို စကော့အရပ်မှာ လီနင် ရက်လုပ်ခဲ့ပါတယ်။

ယူဖာကို ကျွန်မ မရောက်ခင်ကလေးမှာပဲ ဟိုမှာ သတင်းဆိုး တစ်ရပ် ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ဟိုမှာရှိတဲ့လူတွေ နှစ်ဂိုဏ်းကွဲနေတာကစပြီး ဖြစ်တာပါပဲ။ နောက်... ဟိုမှာ မီးရထားအလုပ်သမားတွေနှင့် ဆက်သွယ် ထားပါတယ်။ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဂိုဏ်းဝင် အလုပ်သမား ၁၂ ယောက်ပါဝင်တဲ့ ပညာသင်တန်းလည်း ဖွင့်ထားပါတယ်။ သူတို့ထဲမှာ အဖျတ်လတ်ဆုံးကတော့ ရာကူတော့ပါပဲ။ သူ ကျွန်မဆီမှာ စကားပြော ရန်နှင့် စာအုပ်ငယ်များယူရန် ခဏခဏ လာတတ်ပါတယ်။ သူဟာ မား(က်စ်)ရေးတဲ့စာတွေကို ညက်ညက်ကြေအောင် ကြိတ်ခြေနေတာ။ ကြာလှပြီ၊ (ပြောင်ရေးတာ) ကြေသွားတော့ သူ ဖတ်လို့မရတော့ဘူး။ နောက် သူ စိတ်အပျက်ကြီးပျက်ပြီး အချိန်မရှိဘူးဗျ။ လယ်သမားတွေက လည်း သူတို့ကိစ္စအကြောင်း လာမေးလိုက်တာ ရှုပ်ယှက်ခတ်နေတာပဲ။ ပြန်မပြောဘဲနေလည်း ကိုယ့်ကို မကောင်းထင်မှာစိုးရတော့ ခက်တာပဲ။ အချိန်ဟာလည်း အဲဒါနဲ့ပဲကုန်တယ်လို့ ကျွန်မကိုလာပြောတယ်။ သူ့ မိန်းမဟာလည်း နိုင်ငံရေးဝါသနာပါတယ်။ အစိုးရက ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေး ပြီး ဘယ်လိုခြောက်ခြောက် သူတို့မကြောက်တဲ့အကြောင်းလည်း ပြောပါ တယ်။ သူ ဘယ်တော့မှ ငတ်မှာမဟုတ်ဘူးတဲ့။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သူ့ကိုကျွေးမယ့်လူတွေ အများကြီးရှိတယ်တဲ့။ သူဟာ လျှို့ဝှက်ရေးသမား